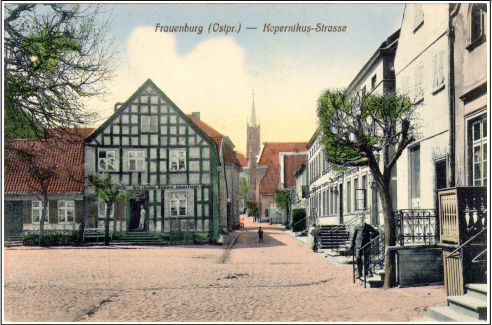
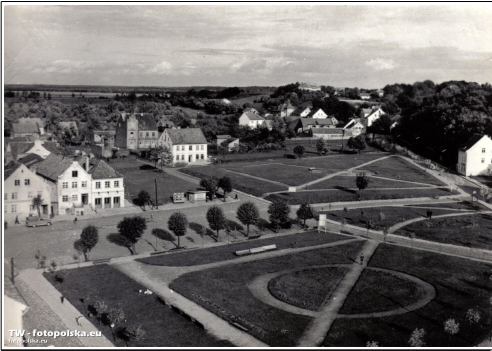

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007-2015

Aktualizacja -Frombork 2012

1 WPROWADZENIE.....	3
2 DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNO -SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ MIASTA FROMBORK	7
3 NAWIĄZANIA DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO-SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU	51
4 PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PRZYGOTOWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA FROMBORK.....	55
5 PLANOWANE DZIAŁANIA DO REALIZACJI.....	72
6 PLAN FINANSOWY REALIZACJI REWITALIZACJI.....	78
7 KONSULTACJE SPOŁECZNE.....	79
8 SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA ORAZ OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.....	83
9 ZAŁĄCZNIKI.....	84

1 WPROWADZENIE

1.1 Wprowadzenie do Programu Rewitalizacji Miasta Fromborka

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Frombork został sporządzony w celu zidentyfikowania potrzeb w zakresie rewitalizacji zdegradowanych obszarów i obiektów, znajdujących się na terenie Fromborka, zdiagnozowanych w procesie dogłębnej analizy, której poddano różne sfery funkcjonowania miasta, przy udziale społeczności lokalnej. Działania zaplanowane do realizacji w ramach Programu mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie roli miasta Fromborka w regionie poprzez odnowę centralnej części miasta, która uznana została za obszar kryzysowy. Z drugiej strony obszar rewitalizowany ma ogromny potencjał rozwojowy, który po odpowiednim wzmocnieniu poprzez działania rewitalizacyjne przyczyni się do dalszego, harmonijnego rozwoju miasta.

Niniejszy dokument stanowi podstawę do ubiegania się przez Miasto Frombork o środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach osi priorytetowej 4.2. **„Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast”** Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013

Prace nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Frombork rozpoczęto w sierpniu 2007 roku: niniejszy dokument jest owocem kilkumiesięcznych prac zespołu zadaniowego ds. rewitalizacji oraz ekspertów zewnętrznych. Wskutek przeprowadzonej analizy określono obszar kryzysowy, na terenie którego obserwuje się kumulację zjawisk problematycznych, które hamują rozwój obszaru oraz uniemożliwiają pełne wykorzystanie jego potencjału. Na podstawie zdiagnozowanych problemów oraz przeprowadzonych konsultacji społecznych zdefiniowano cele Programu oraz zadania, których realizacja pozwoli na wyjście z kryzysowości. Zadania te mają na celu przywrócenie utraconych funkcji społecznych i ekonomicznych obszarom zidentyfikowanym jako kryzysowe, wprowadzenie ładu przestrzennego na wyznaczonym terenie, a w konsekwencji ożywienie gospodarcze miasta i poprawę jakości życia jego mieszkańców. Realizację Programu przewidziano na lata 2007-2015, a w jego finansowanie, oprócz Urzędu Miasta i Gminy włączą się liczne podmioty zewnętrzne. Wobec środków finansowych dostępnych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w latach 2007-2013 planuje się wnioskowanie o dofinansowanie poszczególnych inwestycji.

Poniżej przedstawiono definicje podstawowych pojęć dotyczących zagadnienia rewitalizacji¹.

Sytuacja kryzysowa oznacza szereg szkodliwych i niszczycielskich procesów dotyczących przestrzeni, urządzeń technicznych, społeczeństwa oraz gospodarki, które doprowadziły do degradacji danego obszaru.

Rewitalizacja oznacza proces zmian przestrzennych, technicznych, społecznych i gospodarczych podjętych w interesie publicznym, których celem jest wyprowadzenie obszaru z sytuacji kryzysowej, przywrócenie mu dawnych funkcji oraz stworzenie warunków do jego dalszego rozwoju z wykorzystaniem jego cech endogenicznych.

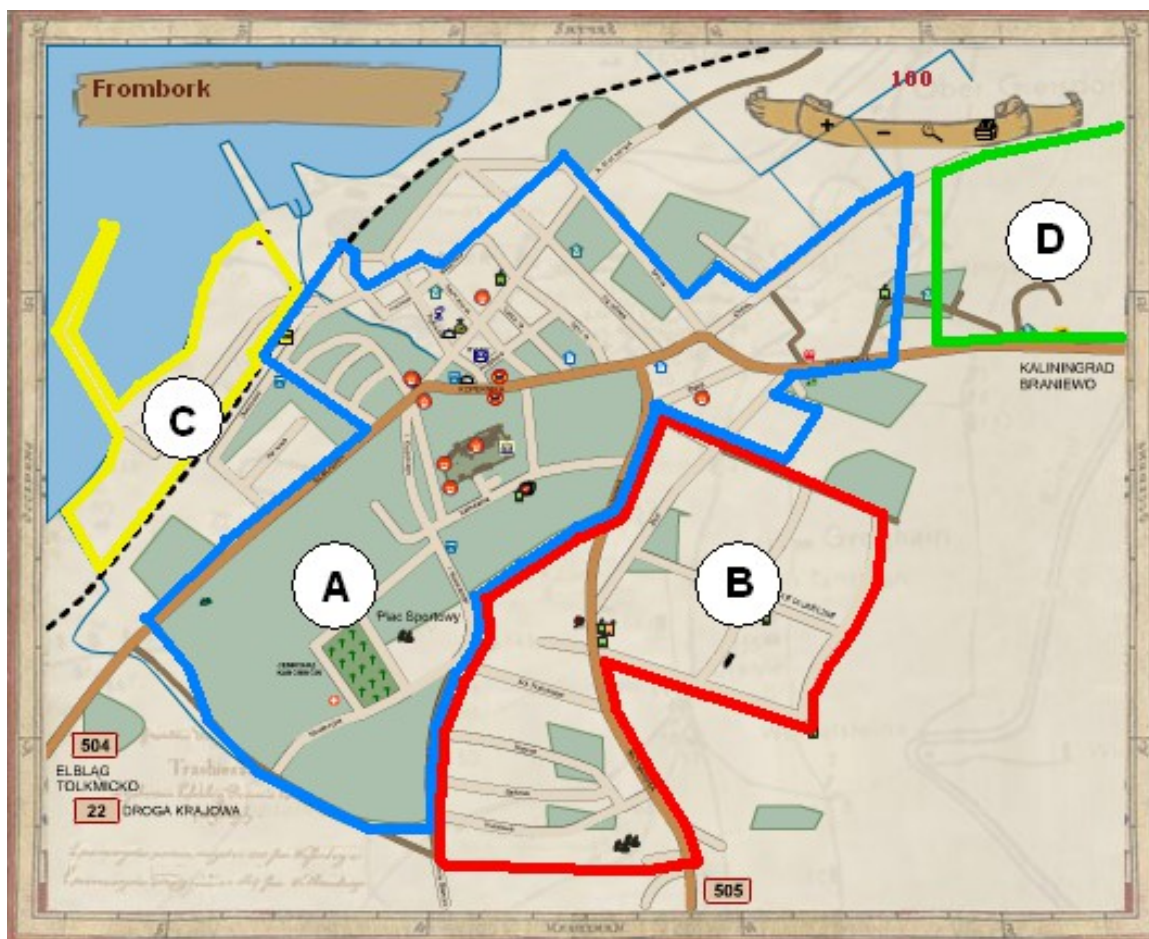
Program rewitalizacji to opracowany i przyjęty przez gminę wieloletni program działań w sferze przestrzeni, urządzeń technicznych, społeczeństwa i gospodarki zmierzający do wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenie warunków do dalszego rozwoju obszaru.

1.2 Zasięg terytorialny rewitalizowanego terenu

RYСУNEK 1 ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANEGO TERENU

RYSUNEK 2 ROZMIESZCZENIE OBSZARÓW

1.3 Operator programu i partnerzy

Za nadzór nad prawidłową realizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Fromborka odpowiedzialny jest Urząd Miasta i Gminy Frombork, który będzie koordynował i wspierał wszystkich beneficjentów działających na rzecz rewitalizacji miasta Frombork. Ponadto Urząd Miasta ramach swoich zadań będzie również Beneficjentem końcowym. Partnerami programu będą potencjalni różni Beneficjenci z terenu miasta, którzy zgłosili chęć działań na rzecz rewitalizacji., czyli m.in.: spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, instytucje użyteczności publicznej, kościoły związki wyznaniowe , instytucje oświatowe, kulturalne i ochrony zdrowia, miejskie jednostki organizacyjne i samorządy terytorialne, stowarzyszenia i fundacje i inne podmioty gospodarcze.

2 DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNO -SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ MIASTA FROMBORK

2.1 Sfera przestrzenna

2.1.1 Zagospodarowanie przestrzenne

Miasto Frombork położone jest w północno - zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie braniewskim. Usytuowane jest nad Zalewem Wiślanym na pograniczu Wysoczyzny Elbląskiej i Niziny Warmińskiej. Otoczenie bezpośrednie stanowią gminy: Braniewo, Płoskinia, Młynary i Tolkmicko. Przez teren gminy przebiega m. in. droga krajowa nr 22 Elbląg - Kaliningrad. Dzięki portowi i żegludze Frombork dysponuje połączeniem wodnym zarówno z Krynica Morską i Elblągiem, jak i Rosją (Kaliningrad).

Wykorzystano mapy ze stron: www.frombork.net oraz www.m...

2.1.2 Uwarunkowanie przyrodnicze i ochrony środowiska²

Gmina Frombork położona nad Zalewem Wiślanym jest jednym z najbardziej atrakcyjnych wewnętrznych akwenów Bałtyku, posiadającym status wód morskich. Jego powierzchnia wynosi 838 km², z tego około 40% znajduje się w granicach Polski, 60% w Obwodzie Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej. Średnia głębokość Zalewu Wiślanego w granicach gminy wynosi 2 m (maksymalnie 3 - 3,5 m).

Wody Zalewu należą do mieszanych i charakteryzują się:

- ✓ zasoleniem od 0,4 – 4,2 ‰ (średnie zasolenie Zalewu Wiślanego w okolicach Fromborka wynosi 2,14. W skali roku waha się w granicach od 0,85‰ - w marcu, do 3,34‰ - w listopadzie),
- ✓ dobrymi warunkami tlenowymi,
- ✓ zawartością metali i insektycydów chloro-organicznych nie przekraczającą wartości granicznych.

Otoczenie akwenu jest bardzo urozmaicone. Na wschód od Wysoczyzny Elbląskiej rozciąga się płaski teren tzw. polderów fromborsko - braniewskich. Liczne trzcinowiska i szuwały porastające brzegi zalewu są siedliskiem lęgowym ptactwa wodnego i błotnego.

Zalew oprócz walorów istotnych dla rozwoju turystyki spełnia ważną rolę gospodarczą, stanowiąc bazę dla rybołówstwa. Można wyodrębnić dwa wyraźne sezony połowowe: wiosenny – kiedy łowi się ryby karpowate, okoniowate, stynkę, węgorza i śledzie oraz jesienny – kiedy łowi się ryby okoniowate, łososiowate, węgorza i minoga.

Najbardziej wydajne łowiska znajdują się w strefie przygranicznej, wzdłuż Wysoczyzny Elbląskiej oraz Niziny Warmińskiej, a także w rejonie zachodnim. W Zalewie występuje około 30 gatunków ryb: morskich, słodkowodnych i dwuśrodowiskowych. Do ważniejszych gatunków należą: węgorz, leszcz, okoń, płoć, sandacz, boleń.

Prowadzone badania wskazują na poprawę stanu czystości wód zalewu lecz nie jest to stan, który można uznać za zadowalający.

Wpływ Zalewu Wiślanego na kształtowanie środowiska przyrodniczego gminy:

- ✓ zmiany w strefie brzegowej,

---

² Na podst. Diagnozy .....

- ✓ podpiętrzanie śródlądowych wód powierzchniowych (m. in. cofka na rzekach Bauda i Narusa oraz na rowach w wyniku piętrzenia wód Zalewu Wiślanego. Różnica poziomów wody sięga nawet 210 cm (od 70 cm ppm do 140 cm npm).
- ✓ wlewy zasolonych wód szczególnie w okresie sztormów
- ✓ występowanie współzależności poziomu wody w Zalewie z wodami podziemnymi w obszarze nadzalewowej równiny akumulacyjnej,
- ✓ ingresja zasolonych wód do wód podziemnych i w efekcie wzrost zawartości w nich chlorków,
- ✓ zagrożenie powodziowe

Większość obszaru gminy znajduje się w zlewniach rzeki Baudy (dopływy - Lisi Parów i Wierzenka z Czerwonym Rowem) oraz Narusy, wpływających bezpośrednio do Zalewu Wiślanego.

W gminie Frombork występują obszary o wysokich walorach środowiska przyrodniczego. Przeobrażenia terenu gminy związane są z głównie z działalnością rolniczą o stosunkowo niewielkim zagrożeniu dla środowiska naturalnego oraz niewielką działalnością odkrywkową surowców naturalnych, która z kolei przyczynia się do zmian w postaci obszarów wyłączanych z użytkowania z tytułu powstawania wyrobisk, które po zakończonej eksploatacji wymagają rekultywacji (np. w postaci zalesień).

Gmina jest położona w czystym środowisku nie zdegradowanym cywilizacyjnie. Dlatego też znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego „**Zielonych Płuc Polski**”(ZPP) – regionalnego systemu ochrony tożsamości przyrodniczej i kulturowej północno wschodniej Polski, utworzonego na mocy porozumienia samorządów Polski północno-wschodniej zawartego w Białowieży 13.05.1988r. Przynależność do tego obszaru oznacza preferowanie celów ekologicznych w polityce lokalnej oraz prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej.

Obszar gminy został włączony do koncepcji krajowej sieci **ECONET POLSKA** w ramach Zachodniomazurskiego Obszaru Węzłowego o znaczeniu międzynarodowym. Sieć stanowi wieloprzestrzenny systemem obszarów najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu.

Wąski pas wybrzeża Zalewu Wiślanego w północnej części gminy znajduje się w obszarze chronionym Natura 2000 (PLB 280010 -Obszar Zalew Wiślany, powierzchnia objęta ochroną 33.665,8 ha). Frombork położony jest na pograniczu dwóch obszarów:

- obszar specjalnej ochrony ptaków „Zalew Wiślany”
- specjalny obszar ochrony siedlisk „Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana”.

Celem ich wyodrębnienia była ochrona populacji dziko występujących ptaków oraz utrzymanie ich siedlisk w nie pogorszonym stanie. Miasto Frombork otoczone jest Obszarem Chronionego Krajobrazu Rzeki Baudy. Granica obszaru chronionego przebiega po granicy administracyjnej miasta.

Na terenie gminy wyłono dwa rezerваты przyrody:

- ✓ „Nowy Wiek”, gdzie przedmiotem ochrony jest fauna i flora specyficzna dla tego obszaru.
- ✓ „Ujście rzeki Pasłęki”, gdzie przedmiotem ochrony jest awifauna (częściowo także obejmujący teren gminy Braniewo).

W ich bliskim sąsiedztwie znajdują się dwa rezerваты znajdujące się w innych gminach:

- ✓ „Nowa Wieś”, którego przedmiotem ochrony jest fauna i flora (gmina Tolkmicko),
- ✓ „Brzozy Niskiej” w Cielętniku którego przedmiotem ochrony jest brzoza niska rosnąca na torfowisku niskim (gmina Braniewo).

Ponadto w ramach ochrony planuje się utworzenie stanowiska dokumentacyjnego przyrody nieożywionej obejmującego klif litorynowy (na północny zachód od wsi Narusa).

2.1.3 Uwarunkowanie kulturowe – rys historyczny

Frombork od dawna jest chętnie odwiedzany przez turystów. Na atrakcyjność miejscowości ma wpływ nie tylko położenie nad Zalewem Wiślanym, niewątpliwe walory klimatyczne i uzdrowiskowe, ale także przebogate dzieje i zabytki, związane nie tylko z historią regionu, lecz z wielką historią dziedzictwa europejskiego. Od XIV w. Frombork był jednym z ważniejszych miast Warmii, siedzibą kapituły warmińskiej.

Frombork, zwany także Grodem Kopernika jest miejscem, w którym ten wielki polski uczyony spędził najważniejsze lata swojego życia. To tutaj napisał dzieło „O obrotach ciał niebieskich”, w tym mieście też zmarł w 1543 r. i został pochowany w katedrze.

Z całą pewnością wart zobaczenia jest m. in. zaliczany do najwyższej, zerowej klasy światowych dóbr architektonicznych kompleks zabudowy Wzgórza Katedralnego, w którego skład wchodzi m. in.:

- Bazylika Katedralna pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Andrzeja Apostoła – najstarsza budowla fromborskiego wzgórza. W zasadniczym kształcie zbudowana w latach 1329 – 1388, budowla gotycka, halowa, trójnawowa, z późniejszymi licznymi przybudówkami, wśród których na uwagę zasługują barokowe kaplice św. Jerzego i Zbawiciela.
- dawny pałac biskupi (obecnie siedziba Muzeum Mikołaja Kopernika), budowla gotycko - barokowa położona w południowo - wschodnim narożniku Wzgórza Katedralnego. Pałac spłonął w 1945 r., odbudowany w latach 1965 - 1970. Mieści główne sale ekspozycyjne Muzeum.
- dzwonnica zwana Wieżą Radziejowskiego - najwyższa budowla Wzgórza Katedralnego, gotycko - barokowa (XVI - XVII w.). Spłonęła w 1945 r., odbudowana w latach 1972 - 1973. W przyziemiu mieści się planetarium. Na wyższych kondygnacjach prezentowane są wystawy sztuki współczesnej. Na uwagę zasługuje również unikatowe wahadło Foucaulta umieszczone w Wieży Radziejowskiego, służące do naocznego stwierdzenia obrotowej natury Ziemi - jedyny tego typu obiekt w Polsce. Na wysokości 70 m n.p.m. znajduje się taras widokowy, z którego można podziwiać panoramę Fromborka i okolic.
- Wieża Kopernika, najstarszy element fortyfikacji Wzgórza Katedralnego. Zbudowana przed 1400 r., wyższe kondygnacje wielokrotnie przebudowywane w XV - XVIII w., spalona w 1945 r., rekonstruowana - prace zakończono w 1965 r. Wieża była własnością Mikołaja Kopernika w latach 1504 - 1543. W wieży znajduje się ekspozycja pt. Gabinet uczonego doby renesansu - wystrój zabytkowego wnętrza ma przypominać pracownię Mikołaja Kopernika.
- mury obronne z bramami wjazdowymi i basztami
- kanonie wewnętrzne z zewnętrzne; niegdyś rezydencje władców kraju - kanoników Warmińskiej Kapituły Katedralnej.

Poza Wzgórzem Katedralnym warte zobaczenia są:

- były szpital św. Ducha - zespół poszpitalny z kaplicą św. Anny, istnieje od końca XV w. Remontowany w latach 1978 - 1989 na potrzeby Muzeum Mikołaja Kopernika - mieści się tam Muzeum Historii Medycyny.

- wieża wodna z XV w., w 1571 r. zainstalowano urządzenie wodociągowe dostarczające wodę na Wzgórze Katedralne. Był to drugi tego typu wodociąg w Europie. Przy wieży mieści się Firma „Globus” – kasa Żeglugi Gdańskiej, kawiarenka – cukiernia, wypożyczalnia rowerów, sklep pamiątkowy.
- Obserwatorium Astronomiczne - ok. 1,5 km od Fromborka, na wzniesieniu o wysokości 47 m n.p.m. (tzw. Góra Żurawia). Dysponuje instrumentami do obserwacji nieba - teleskopy, lunety oraz tarasem obserwacyjnym.

Ważną fromborską atrakcją kulturalną jest Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej odbywający się we wszystkie niedziele od końca czerwca do sierpnia każdego roku.

Na terenie miasta znajdują się również dwa obiekty, obecnie zdegradowane, stanowiące jednak potencjalnie wielką atrakcję turystyczną, które przy odpowiedniej modernizacji mogą znacznie podnieść walory Fromborka:

- Kanał Baudy zwany Kanałem Kopernika – najstarsza budowla hydrotechniczna w północnej Polsce, zbudowana w XIV wieku, dawniej zasilająca miasto w wodę pitną oraz napędzająca miejskie młyny i garbarnie. Z kanałem związane są mosty kolejowe i drogowe wpisane do rejestru zabytków.
- Molo nad Zalewem Wiślanym – jedyne w basenie Zalewu Wiślanego.

Występujące na obszarze gminy elementy dziedzictwa kulturowego, łączą najbardziej odległą historię z teraźniejszością, występując w postaci przedwojennego (dwory, czworaki) oraz powojennego budownictwa świeckiego (bloki wielorodzinne na terenach po byłych PGR) oraz często kilkunastowiecznego budownictwa sakralnego w postaci kościołów, zabytkowych cmentarzy i kapliczek.

Ponadto funkcjonują tu szlaki turystyczne: Nadzalewowa Trasa Rowerowa: Elbląg - Kadyny - Tolkmicko - Frombork - Braniewo oraz Szlak Kopernikowski: Olsztyn – Dobrze Miasto – Lidzbark Warmiński – Pieniężno – Braniewo – Frombork.

2.1.4 Budownictwo i gospodarka mieszkaniowa ³

Na terenie gminy Frombork mamy do czynienia z trzema rodzajami zabudowy odnoszącymi się do obszarów wiejskich – gdzie dominuje zabudowa zagrodowa w gospodarstwach rolników (w sąsiedztwie budynków mieszkalnych funkcjonują obiekty wykorzystywane gospodarczo do chowu zwierząt oraz pomieszczenia magazynowe); we wsiach - generalnie parterowa i w niewielkiej liczbie budynki piętrowe (bloki na terenach

---

³ Na podstawie Diagnozy

byłych PGR); w mieście Frombork, gdzie oprócz budownictwa jednorodzinnego i bloków występuje znaczny udział budynków i budowli o charakterze zabytkowym.

Z uwagi na fakt, iż większość mieszkań znajduje się w starych budynkach (przedwojennych, zabytkowych, z okresu budownictwa wielkopłytowego) ich stan techniczny pozostawia wiele do życzenia. Większość starych budynków wymaga termomodernizacji. Obok podniesienia standardów mieszkań konieczna jest także poprawa estetyki otoczenia.

Najtrudniejsza sytuacja występuje w miejscowościach będących byłymi PGR: Baranówka, Bogdany, Biedkowo.

2.1.5 Granice stref ochrony konserwatorskiej

Na obszarze gminy występują:

- zabytki architektury (kościół, przedwojenne budownictwo wiejskie);
- zabytki sztuki ogrodowej (parki);
- zabytki sztuki ludowej (kapliczki, krzyże przydrożne, stare chaty);
- miejsca historyczne (miejsca martyrologii);
- zabytki przyrody (pomniki przyrody, parki krajobrazowe)
- stanowiska archeologiczne

Nagromadzenie zabytków na dużą skalę i o wielkim znaczeniu dla kultury dotyczy Fromborka. Niewątpliwie zwiększają atrakcyjność obszaru gminy i stanowią jej potencjał rozwojowy. Zasoby dorobku kulturowego stanowią podstawę do tworzenia współczesnych wartości, ale wymagają znacznych nakładów na utrzymanie obiektów zabytkowych w odpowiednim stanie technicznym. Poza obiektami sakralnymi wiele obiektów zabytkowych znajduje się w złym stanie technicznym.

ZABYTKI ARCHITEKTURY UJĘTE W WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

Lp.	Nazwa obiektu	Nr wpisu do rejestru	lokalizacja
NA OBSZARZE MIASTA FROMBORK			
1.	Założenie urbanistyczne starego miasta we Fromborku ze Wzgórzem Katedralnym i ogrodzeniem warowni	F/61 z dn.15.10.1958	Teren Starego Miasta we Fromborku
2.	Kanał i jego relikty, a także relikty budowli z nim związanych	1305 z dn.27.06.1968	Kanał od rzeki Bauda do Zalewu Wiślanego
3.	Warownia Katedralna (mury obronne)	F/61 z dn.15.10.1958	Wzgórze Katedralne

4.	Kaplica p.w. Zbawiciela oraz Św. Teodora z Amazji	F/5/1957/478/95 z dn. 04.10.1995	Wzgórze Katedralne
5.	Katedra p.w. Wniebowzięcia N.M.P. i Św. Andrzeja Apostoła	F/5/1957/478/95 z dn. 04.10.1995	Wzgórze Katedralne
6.	Kaplica Św. Jerzego	F/5/1957/478/95 z dn. 04.10.1995	Wzgórze Katedralne
7.	Muzeum Mikołaja Kopernika (kuria NMP)	F/60 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
8.	Nowy Wikariat	F/14 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
9.	Kapitułarz	F/6 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
10.	Brama południowa	F/11 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
11.	Brama zachodnia	F/9 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
12.	Basteja wschodnia	F/7 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
13.	Kaplica Św. Anny i szpital Św. Ducha	F/1/1953/477/95 z dn.23.11.1995	ul. Stara 6
14.	Kaplica Św. Józefa	483/95 z dn. 27.10.1995	ul. Katedralna, przed ogrodzeniem Pałacu Biskupiego
15.	Kanonia p.w. Św. Michała	F/23	ul. Krasickiego
16.	Kanonia p.w. Św. Piotra	F/22	ul. Krasickiego 6
17.	Budynek mieszkalny	563/98 z dn.19.05.1998	ul. Błotna 2
18.	Ogrodzenie kościoła p.w. Św. Mikołaja	F/56 z dn.18.10.1958	ul. Mickiewicza
19.	Pensjonat (dawniej magazyn)	A-1646 z dn. 04.11.1999	ul. Rybacka 12
20.	Most kolejowy – element Kanału Kopernika	1305 z 27.06.1968	ul. Kolejowa
21.	Dom mieszkalny (tylko piwnica - dawna kanonia Św. Ludwika)	F/21 z dn. 15.10.1958 Zmiana	ul. Katedralna 15
22.	Kanonia p.w. Matki Boskiej Wniebowziętej	F/20 z dn. 15.10.1958	ul. Katedralna 13
23.	Wieża wodna i relikw młyna wodnego	126/89	ul. Elbląska
24.	Most drogowy – element Kanału Kopernika	1305 z dn. 27.06.1968 r.	droga krajowa 504 - Kanał Kopernika
25.	Zespół Kurii	F/10 z 15.10.1958	ul. Katedralna i ul. Krasickiego
26.	Kuria („druga”)	F/60 z 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
27.	Wieża „Kopernika” (północno-zachodnia)	543/58 z 1998	Wzgórze Katedralne
28.	Baszta Południowa (wieża prochowa)	F/18 z dn.15.10.1958	ul. Katedralna 8
29.	Baszta Północna	F/27 z dn. 17.10.1958	ul. Katedralna 8
30.	Wieża Radziejewskiego (Dzwonnica)	F/19 z dn.17.10.1958	Wzgórze Katedralne
31.	Kościół Św. Wojciecha z d. „Pastorówką” oraz z domem mieszkalnym	472/95 z dn. 03.07.1995	ul. Elbląska 5

32.	Kaplica p.w. Św. Jerzego	660/67 z dn. 12.10.1967	ul. Braniewska
33.	Pałac Biskupi (Ferbera)	662/67 z dn.16.10.1967	ul. Katedralna
34.	Brama Północna	F/17 z dn.17.10.1958	Wzgórze Katedralne
35.	Kanonia Św. Ignacego	F/8 z dn. 15.10.1958	ul. Katedralna 11
36.	Kanonia Św. Stanisława Kostki	F/24 z dn. 15.10.1958	ul. Krasickiego 2
37.	Baszta „Żeglarska”	F/57 z 17.10.1958	ul. Basztowa 8
38.	Budynek mieszkalny(dawna szkoła)	58/82 z dn. 28.04.1982	ul. Elbląska 11
39.	Kamieniczka	F/54 z dn. 19.10.1958	ul. Kapelańska 2
40.	Budynek mieszkalny	F/55 z dn. 19.10.1958	ul. Katedralna 7
41.	Dawny kościół paraf. P.w. Św. Mikołaja	484/95/F12/1953 484/95 z dn. 8.12.1995	ul. Mickiewicza
42.	Dzwonnica przy kościele p.w.Św. Mikołaja	F/58 z dn. 17.10.1958	ul. Mickiewicza
43.	Dom mieszkalny	663/67 z dn. 16.10.1967	ul. Stara 4
44.	Cmentarz kanoników		ul. Sanatoryjna
INNE MIEJSCOWOŚCI			
45.	Most drogowy nad rzeką Narusa		Narusa
46.	Kościół p.w. Wszystkich Świętych wraz z cmentarzem		Wielkie Wierzno

Źródło: opracowanie własne na podstawie rejestru zabytków WUOZ w Olsztynie, Delegatura w Elblągu, UM i G we Fromborku, 2010r.

Najważniejszą atrakcją Fromborka jest Muzeum Mikołaja Kopernika. Wiele zgromadzonych zabytków wspaniałej przeszłości przyciąga turystów z całego świata, udostępniane są zwiedzającym liczne obiekty oraz ekspozycje i wystawy.⁴

Na terenie Fromborka znajduje się wiele innych obiektów historycznych o dużych walorach architektonicznych, które powinny być objęte indywidualną ochroną konserwatorską, ze względu na ich dla krajobrazu kulturowego tych ziem. Na dzień dzisiejszy nie figurują w rejestrze zabytków

Lp.	Nazwa obiektu	Okres powstania	lokalizacja
1.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	poł. XIX w.	ul. Elbląska 40
2.	Budynek mieszkalny wraz z	koniec XIX w.	ul. Elbląska 38

⁴ Na podstawie Diagnozy...

	gospodarczym					
3.	Budynek	mieszkalny	wraz	z	XIX/XX w.	ul. Elbląska 36
	gospodarczym					
4.	Budynek	mieszkalny	wraz	z	XIX/XX w.	ul. Elbląska 34
	gospodarczym					
5.	Budynek	mieszkalny	wraz	z	XIX/XX w.	ul. Elbląska 32
	gospodarczym					
6.	Budynek	mieszkalny	wraz	z	XIX/XX w.	ul. Elbląska 30
	gospodarczym					
7.	Budynek	mieszkalny	wraz	z	XIX/XX w.	ul. Elbląska 28
	gospodarczym					
8.	Budynek	mieszkalny	wraz	z	XIX/XX w.	ul. Elbląska 26
	gospodarczym					
9.	Budynek	mieszkalny	wraz	z	XIX/XX w.	ul. Elbląska 24
	gospodarczym					
10.	Budynek	mieszkalny	wraz	z	XIX/XX w.	ul. Elbląska 22
	gospodarczym					
11.	Budynek	mieszkalny	wraz	z	pocz. XX w.	ul. Elbląska 13
	gospodarczym					
12.	Budynek	mieszkalny	wraz	z	pocz. XX w.	ul. Elbląska 10
	gospodarczym					
13.	Budynek	mieszkalny	wraz	z	koniec XIX w.	ul. Elbląska 9
	gospodarczym					
14.	Budynek mieszkalny				pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 17
15.	Budynek mieszkalny				pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 15
16.	Budynek mieszkalny				pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 13
17.	Budynek mieszkalny				pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 12
18.	Budynek mieszkalny				pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 11
19.	Budynek mieszkalny				pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 10
20.	Budynek mieszkalny				pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 9
21.	Budynek mieszkalny				pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 8
22.	Budynek mieszkalny				pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 7
23.	Budynek mieszkalny				pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 5
24.	Budynek mieszkalny				pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza

			4
25.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 3
26.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 2
27.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Elbląska 6
28.	Budynek mieszkalny	XIX w.	ul. Katedralna 3
29.	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Katedralna 5
30.	Budynek mieszkalny	k. XVIII w.	ul. Kopernika 7
31.	Budynek mieszkalny	XIX w.	ul. Kopernika 8
32.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	pocz. XIX w.	ul. Kopernika 9
33.	Budynek mieszkalny	XIX w.	ul. Kopernika 10
34.	Budynek mieszkalny	k. XIX w.	ul. Kościelna 4
35.	Budynek mieszkalny	k. XVIII/pocz. XIX w.	ul. Kościelna 8
36.	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Portowa 6
37.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	k. XIX w.	ul. Zielona 2 i 3
38.	Budynek mieszkalny	pocz. XIX w.	ul. Mickiewicza 5, 6, 8, 13, 15, 17
39.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	pocz. XIX w.	ul. Mickiewicza 16
40.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	poł. XIX w.	ul. Młynarska 30
41.	Budynek mieszkalny	poł. XIX w.	ul. Ogrodowa 1, 12, 13, 20
42.	Budynek mieszkalny	k. XIX w.	ul. Szkolna 12
43.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	I ćw. XX w.	ul. Polna 1
44.	Budynki szpitala psychiatrycznego	lata 30-te XX w.	ul. Sanatoryjna
45.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	k. XIX w.	ul. Katedralna 1
46.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XVIII/XIX w.	ul. Katedralna 2
47.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XVIII/XIX w.	ul. Katedralna 4
48.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XVIII/XIX w.	ul. Polna 2
49.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	k. XVIII /pocz. XIX w.	ul. Polna 4
50.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	k. XIX w.	ul. ZHP 3
51.	Budynek mieszkalny	poł. XIX w.	ul. Stara 2
52.	Budynek mieszkalny	pocz. XIX w.	ul. Stara 3, 5, 7,
53.	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Stara 6

54.	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Rynek 2
55.	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Kopernika 6
56.	Budynek mieszkalny	pocz. XIX w.	ul. Kopernika 11
57.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	poł. XIX w.	ul. Kopernika 13
58.	Budynek mieszkalny	ok. 1920 r.	ul. Kopernika 15
59.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	1 poł. XIX w.	ul. Braniewska 1
60.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	2 poł. XIX w.	ul. Braniewska 3
61.	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Kapelańska 4
62.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kapelańska 6
63.	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Kapelańska 10
64.	Budynek mieszkalny	XIX w.	ul. Rybacka 1
65.	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Rybacka 5, 6
66.	Budynek mieszkalny	k. XVIII w.	ul. Rybacka 7
67.	Budynek mieszkalny	XIX/XX w.	ul. Rybacka 8
68.	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Elbląska 6

STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

Miejscowość	Typ stanowiska,
Ronin	Grodzisko
Wielkie Wierzno	Grodzisko
Bogdany	Grodzisko

Na uwagę zasługuje Kolekcja Zabytków Ruchomych zgromadzona przez mieszkańca wsi Wielkie Wierzno Pana Józefa Kuciaka, wpisana do rejestru ewidencji zabytków. Kolekcja gromadzona przez lata dokumentuje dzieje miejscowości. Składa się na nią ponad 2000 eksponatów, w tym: przedmiotów codziennego użytku pochodzących z obszaru gminy Frombork, pamiątek dokumentujących przemarsze wojsk, wydarzenia historyczne i obyczaje. Kolekcja jest udostępniana zwiedzającym i cieszy się bardzo dużym powodzeniem turystów. Zapisy w kronice są istotną podstawą dla oceny zainteresowania turystów i mieszkańców.

2.1.6 Infrastruktura techniczna ⁵

Drogi i komunikacja

Do najważniejszych szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren gminy należą drogi wojewódzkie, których łączna długość na jej obszarze wynosi 29 km. Uzupełniają one sieć dróg krajowych i pełnią ważną funkcję komunikacyjną łącząc gminę z głównymi ośrodkami. Odgrywają istotny rolę, mając wpływ na rozwój gospodarczy i ruch turystyczny.

Nr	NAZWA DROG	Ilość km w obszarze gminy
DROGI WOJEWÓDZKIE		
504	Elbląg-Braniewo	15
505	Młynary Frombork	14
RAZEM		29
DROGI KRAJOWE		
22		2
RAZEM		2

Uzupełnieniem dróg wojewódzkich są drogi powiatowe, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą. Ich łączna długość na terenie gminy wynosi 4,556 km. Drogi powiatowe łączące Frombork z drogą wojewódzką nr 508 oraz drogę nr 505 z drogą krajową nr 22 należą do klasy dróg zbiorczych (Z). Pozostałe drogi powiatowe są drogami lokalnymi (L).

Nr drogi	Nazwa drogi powiatowej	Długość na obszarze gminy (w km)	Ocena stanu technicznego ¹	Stopień ważności ²	Klasa drogi ³
1308N	Od drogi woj. Nr 505 do Wielkie Wierzno		B	5	Z
1375N	Frombork-Krzywiec		C	2	L
1306N	Od drogi Nr 1375N do Krzyżewa		C	2	L
1165N	Frombork-Biedkowo do drogi krajowej		B	4	Z
Razem: 11,44 km					

¹**Ocena stanu technicznego** - opiera się na rozpoznaniu rzeczywistej nośności nawierzchni w oparciu o analizę stanu jej spełnienia i odnoszone do czterostopniowej klasyfikacji (klasy: A – stan dobry, B – stan zadowalający, C – stan niezadowalający, D –

⁵ Na podstawie diagnozy

stan zły):

- A** - drogi wymagające tylko właściwego stanu utrzymania
- B** - drogi wymagające odnowy nawierzchni w zakresie warstwy ścieralnej warstwy profilującej
- C** - drogi do przebudowy, modernizacji, wykonania warstw wiążących, ścieralnych i odwodnienia
- D** - zabieg naprawczy powinien być wykonany natychmiast

²**Stopień ważności drogi:** skala 1-10

1- najniższy stopień

10- najwyższy stopień

³**Klasa drogi:**

Z – zbiorcza

L - lokalna

Komunikację wewnątrz uzupełniają drogi gminne o znaczeniu lokalnym nie zaliczone do innej kategorii. Stanowią uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom. Nie zalicza się do nich dróg wewnętrznych.

DROGI GMINNE ZLOKALIZOWANE W OBSZARZE FROMBORKA:

Nazwa ulicy	Długość ulicy [m]	Ocena stanu technicznego
Kolonia Robotnicza	230	B
Krasickiego	417	B
Krzywa	360	C
Sadowa	241	B
Osiedle Słoneczne	550	C
Parkowa	200	C
Rybacka	322	B
Pocztowa	228	B
RAZEM	2 548	

Komunikacja

KOMUNIKACJA WODNA

Jest związana z lokalizacją gminy nad Zalewem Wiślanym. Z Fromborka prowadzi droga wodna – morska do Krynicy Morskiej i Elbląga. Poprzez rzeki Nogat i Szarpawę Frombork ma połączenie z Trójmiastem. Przekraczając granicę państwa we fromborskim porcie (posterunek celny) można było odbyć atrakcyjny rejs do miast Federacji Rosyjskiej – Kaliningradu i Bałtijska. Obecnie rejsy są zawieszone. W związku z możliwościami uruchomienia połączenia międzynarodowego, z

portami Federacji Rosyjskiej konieczna byłaby budowa nowego terminalu odpraw celnych, basenu portowego oraz rozszerzenie granic portu żeglarskiego.

SIEĆ KOLEJOWA

Przez obszar gminy przebiega nieczynna obecnie linia kolejowa relacji Elbląg – Braniewo – (linia zabytkowa tzw. kolei nadzalewowej). Po latach przerwy, dzięki staraniom samorządu województwa warmińsko-mazurskiego, a także zainteresowanych gmin, reaktywowana została trasa nadzalewowa (linia kolejowa nr 254). Od 4 lipca 2010r. od końca wakacji pociągami można było udać się z Elbląga na plaże w Suchaczu czy w Kadynach lub skorzystać z przystanku w Tolkmicku i tam przesiąść się na statek płynący do Krynicy Morskiej. Poza sezonem turystycznym mieszkańcy gminy korzystają z połączeń kolejowych w Braniewie i Elblągu

TRANSPORT OSOBOWY

Przewóz pasażerów w obszarze gminy opiera się na komunikacji autobusowej realizowanej głównie przez PKS w Elblągu i Braniewie. Nisze przewozowe wypełnia nieliczny transport prywatny (Firma „Bus Guliwer”).

Biorąc pod uwagę oceny mieszkańców wyrażone w ankietach poziom zaspokojenia potrzeb nie jest zadowalający.

Trudności komunikacyjne najbardziej odczuwają mieszkańcy miejscowości zlokalizowanych poza głównymi szlakami drogowymi, którzy zdani są na własny środek transportu.

System telekomunikacyjny

Wszyscy mieszkańcy gminy mają możliwość podłączenia się do sieci telekomunikacyjnej i większość z nich z tego skorzystała. Korzystanie z Internetu możliwe jest jedynie za pomocą modemu. Mieszkańcy nie posiadający takich możliwości mogą skorzystać z kawiarenki internetowej w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury i Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy we Fromborku.

Miasto i gmina objęte są kablową siecią telekomunikacyjną.

Na terenie gminy znajdują się pojedyncze oraz liniowe źródła pól elektromagnetycznych wraz ze związanymi z nimi stacjami elektroenergetycznymi. Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne znaczenie mają urządzenia radiokomunikacji rozsiewczej, w tym: stacje nadawcze radiowe i telewizyjne oraz radiofonii komórkowej ponieważ emitują fale elektromagnetyczne o dużej

częstotliwości. Na terenie gminy zlokalizowane są tylko stacje nadawcze dużych operatorów sieci komórkowej (PLUS, ERA), których promieniowanie elektromagnetyczne średniej mocy wynosi 0,1 W/m². Średnia wysokość anten dochodzi do 40 m.

Na dzień dzisiejszy funkcjonują 4 stacje: w Wielkim Wierznie (2 stacje), na Wieży Radziejowskiego i na żwirowni przy drodze nr 505 (Frombork-Pasłęk) W obszarze gminy Frombork wyklucza się realizację nowych masztów radiowych i telefonii komórkowej we wszystkich strefach ochrony konserwatorskiej i 200 m od ich granic oraz we wszystkich strefach ochrony środowiska przyrodniczego.

Za najkorzystniejszy obszar do lokalizacji masztów uznaje się wyniesienie terenowe pomiędzy Jędrychowem i Drewnowem z wyłączeniem obszaru chronionego krajobrazu. Miasto i gmina znajdują się w zasięgu ogólnopolskich sieci telefonii komórkowych

System zaopatrzenia w gaz

Na terenie gminy nie funkcjonuje sieć gazowa. Mieszkańcy korzystają z gazu butlowego propan – butan, który rozprowadzają dostawcy prywatni i stacja paliw znajdująca się w Braniewie. W perspektywie zakłada się możliwość przystąpienia do gazyfikacji gminy. Gazyfikacja gminy jest możliwa poprzez przyłączenie się do gazociągu wysokiego ciśnienia, który łączyć będzie Braniewo z Elblągiem (poprzez gminę Tolkmicko).

Sieć energetyczna

Zaopatrywanie mieszkańców w energię elektryczną leży w gestii „ENERGA” operator SA Gdańsk, który zajmuje się dystrybucją i obrotem energii elektrycznej za pośrednictwem systemu urządzeń elektroenergetycznych. Bezpośrednią obsługę odbiorców prowadzi Rejon Energetyczny w Braniewie. Na terenie gminy znajduje się 41 stacji przesyłowych energii elektrycznej, w tym:

- 15 stacji o sumarycznej mocy znamionowej 6,3 MVA – obsługujących miasto Frombork
- 26 stacji o sumarycznej mocy znamionowej 6,6 MVA – obsługujących pozostały obszar gminy.

Z racji występowania przez znaczną część roku wiatrów o dużej prędkości możliwe jest wykorzystanie ich siły do produkcji energii. Powiatowy Nadzór budowlany nie stosuje ograniczeń lokalizacji małych elektrowni wiatrowych przy gospodarstwach rolnych. Należy jednak liczyć się z obniżeniem wartości estetycznych krajobrazu .

Na terenie gminy planowane jest uruchomienie jednej elektrowni wiatrowej o mocy 2 MW. Inwestorem ma być podmiot prywatny.

W planach rozwoju gminy zakłada się w ramach istniejącego systemu zaopatrzenia miasta i gminy w energię elektryczną :

- ✓ we Fromborku – etapowe skablowanie linii 15 kV w obrębie terenów turystycznych oraz zwartej zabudowy miejskiej,
- ✓ korekty usytuowania stacji transformatorowej we wsi Krzywiec oraz podejść do stacji w centrum wsi Wielkie Wierzno (ze względu na naruszenie zasad ochrony krajobrazu kulturowego i obiektów historycznych),
- ✓ remont i modernizację linii 15 kV, w połączeniu z korektami ich przebiegu (eliminacja ciągów przechodzących ukośnie przez pola i doprowadzenie do ich równoległego usytuowania w stosunku do przebiegających dróg).

Zgodnie z prawem energetycznym Gmina jest zobowiązana opracować założenia i projekt zaopatrzenia w energię zakładające wzrost zapotrzebowania mocy. Musi on obejmować aktualny bilans potrzeb oraz określać zakres rozwoju sieci.

Sieć ciepłownicza

Duża część sieci ciepłowniczej została zbudowana wiele lat temu, z wykorzystaniem dziś już przestarzałych technologii i materiałów izolacyjnych, których jakość i stan decydują w głównej mierze o wysokości strat ciepła powstających podczas przesyłu.

Na terenie gminy indywidualna gospodarka cieplna opiera się głównie na kotłowniach lokalnych, które wykorzystują jako źródło energii przede wszystkim paliwa stałe, rzadziej olej opałowy. Węgiel kamienny jest podstawowym paliwem stosowanym jest przez większość mieszkańców i zakładów produkcyjnych. Kotłownie opalane węglem są często w dużym stopniu wyeksploatowane i stanowią tym samym istotne źródło zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego.

Ich stan techniczny jest bardzo zróżnicowany.

Mieszkańcy Fromborka w większości (ponad 70 %) korzystają z energii cieplnej dostarczanej z opalanej biomasą gminnej kotłowni zarządzanej przez „BIO-ENERGIA” Sp. z o.o. z siedzibą w Tolkmicku. Na terenie gminy budynki mieszkalne ogrzewane są przez własne źródła ciepła, którymi są piece. Są to głównie piece opalane węglem i drzewem lub piece elektryczne.

Kotłownia jest zlokalizowana poza zabudową miejską przy drodze wylotowej do Młynar, co znacznie usprawnia dowóz słomy oraz wyklucza uciążliwość dla mieszkańców. Źródłem ciepła są 3 automatyczne kotły rusztowe o mocy nominalnej $2 \times 2,5 \text{ MW} + 1 \times 1,5 \text{ MW}$ o sprawności energetycznej 85%. W skład systemu grzewczego wchodzi 67 węzłów ciepłowniczych zamontowanych w budynkach i sieć ciepłownicza preizolowana o łącznej długości 5 980m. Ciepło jest dostarczane na potrzeby centralnego ogrzewania oraz podgrzewania wody użytkowej w budynków mieszkalnych i obiektach użyteczności publicznej (Szpital Św. Ducha, Dom Dziecka, szkoły, urzędy, hotele itp.).

Kotłownia posiada niewykorzystane moce przerobowe. Rozbudowę sieci warunkują wysokie koszty, co ogranicza możliwości zarówno Gminy jak i indywidualnych mieszkańców.

Sieć wodociągowa

Istniejąca sieć wodociągowa zabezpiecza w pełni potrzeby mieszkańców gminy. Najważniejszym ujęciem wody dla tej części podregionu elbląskiego w której leży gmina są ujęcia wody we Fromborku, Krzyżewie i Baranówce. Z tych ujęć zaopatrywane są wodociągami grupowymi również wsie należące do gminy Frombork. Mieszkańcy kilku wsi: Ronin, Nowiny, Bogdany Drewnowo Biedkowo, Biedkowo-Osada, Wielkie Wierzno, Nowe Sadłuki, Krzywiec, Jędrychowo, Narusa i Krzyżewo oraz miasto Frombork.

Zaopatrzenie w wodę miasta i gminy Frombork odbywa się w całości z ujęć głębinowych. Miasto Frombork posiada własne ujęcia wody. Sieć wodociagową mają wszystkie miejscowości.

Miasto i Gmina Frombork są zaopatrywane w wodę układem sieci magistralnych i rozdzielczych wyposażonych w niezbędne oprzyrządowanie, w tym: zasuwę, hydranty przeciwpożarowe, odwadniacze i odpowietrzacze. Wchodzące w ich skład wodociągi są wyposażone w ujęcia wody, stacje uzdatniania i sieć rozprowadzającą.

Na obszarze gminy zarówno do celów komunalnych jak i gospodarczych wodę ujmuje się z ujęć podziemnych (studnie głębinowe). Największymi odbiorcami wody są: gospodarka komunalna, leśnictwo i rolnictwo.

WYKAZ UJĘĆ WÓD PODZIEMNYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY

Lokalizacja ujęcia	Nr studni	Głębokość w m	Wydajność m ³ /d	Obsługiwane miejscowości
Frombork	2a	40,7	975	Frombork, Narusa, Ronin, Nowiny
	4	39,0		
	1b	47,0		
Baranówka			170	Baranówka, Bogdany, Biedkowo, Biedkowo-Osada, Drewnowo, Wielkie Wierzno i Nowe Sadłuki
Krzyżewo			280	Krzyżewo, Krzywiec, Jędrychowo, Włóczyska – Gm. Młynary

Wg danych z aktualnych pozwoleń wodnoprawnych dobową zdolność produkcyjną czynnych ujęć wody zaopatrujących wodociągi publiczne wynosi 1425 m³/dobę, zdolność uzdatniania czynnych urządzeń wodociągowych 1255 m³/dobę, co zaspakaja wszystkie potrzeby ludności.

Zdecydowana większość sieci wodociągowej wykonana jest z rur PCV i PE. Można jednak jeszcze spotkać kolektory azbestowo – cementowe i żeliwne, które ze względu na okres użytkowania i rodzaj materiału z jakiego zostały wykonane powinny być wymienione.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Wzrost / spadek do 2000r. w %
długość czynnej sieci rozdzielczej ogółem - w km									
	25,1	25,1	25,1	25,3	25,3	25,7	25,7	39,5	57,4
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie gminy, eksploatowanej przez jednostkę gospodarki komunalnej - w km									
	25,1	25,1	25,1	25,3	25,3	25,7	25,7	39,5	57,4
woda dostarczona gospodarstwom domowym –w [dam3]									
	120,0	107,8	106,2	106,3	98,2	104,6	107,2	101,0	Spadek o 15,8%
Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej - w osobach									
	b.d	b.d.	3 570	3 531	3 482	3 495	3 461	3 447	Spadek o 3,4%

źródło: www.stat.gov.pl/bdrr_s/app/dane_cechter..dane

W ciągu ośmiu analizowanych lat aż o 57,4% zwiększyła się ogólna długość sieci rozdzielczej będącej w całkowitym zarządzie Gminy.

O 15,8% zmniejszyła się ilość wody dostarczana do gospodarstw domowych, co ma związek z sukcesywnym opomiarowaniem poboru wody. Można uznać, że liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

Kanalizacja burzowa występuje tylko we Fromborku i to w niewielkim zakresie (5,4 km). Z racji położenia w strefie Zalewu Wiślanego wskazane jest wykonanie kanalizacji burzowej dla miejscowości leżących w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

Kanalizacja deszczowa

Na terenie wielu miejscowości istnieje szczątkowa lub zużyta sieć kanalizacji deszczowej, co sprawia, że nie rozwiązany jest problem zbierania wód opadowych ze wszystkich utwardzonych powierzchni terenu.

W efekcie następuje spływ wód opadowych bezpośrednio do środowiska gruntowo-wodnego. Najgorsza sytuacja jest w miejscowościach Biedkowo, Bogdany i Narusa. Są one bowiem zlokalizowane w pobliżu rzek i zalewu. Nieco lepiej sytuacja wygląda we Fromborku. W perspektywie należy dążyć do wykonania pełnej sieci kanalizacji deszczowej oraz zainstalowania na jej wylotach separatorów piasku i szlamów.

GOSPODARKA ŚCIEKOWA

Generalnie na całym obszarze gminy gospodarka ściekowa wymaga uporządkowania. Najgorsza sytuacja występuje na wsiach, gdzie nie ma kanalizacji, a ścieki odprowadzane są do szamb, często nieszczelnych. Zrzut ścieków bytowych na terenach wiejskich odbywa się do zbiorników, a następnie są one przewożone przez tabor asenizacyjny do oczyszczalni ścieków we Fromborku.

Wewnętrzna kanalizacja sanitarna funkcjonująca na terenach byłych PGR, ze względu na wieloletnie zaniedbania w zakresie remontów i konserwacji urządzeń do odbioru ścieków jest mocno zdewastowana.

Oczyszczalnia ścieków.

Od 2001 roku na terenie gminy funkcjonuje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków, zlokalizowana we Fromborku i będąca własnością Gminy, w administrowaniu spółki „Wodociągi Fromborskie”. Po modernizacji jej średnia przepustowość określona w pozwoleniu wodnoprawnym wynosi 1.200 m³/dobę, maksymalna 1.920 m³/dobę (przy ustalonym średnim odprowadzeniu oczyszczonych ścieków do Zalewu Wiślanego 930 m³/dobę o stężeniach zanieczyszczeń spełniających obowiązujące normy polskie i normy Unii Europejskiej w zakresie BZT₅, CHZT, zawiesinę ogólną, azot amonowy i

fosfor ogólny). Azot ogólny spełnia polską normę, nie spełnia zaś rygorystycznych norm Unii Europejskiej.

Zgodnie z projektem technicznym oczyszczalnia może obsłużyć do 6.125 mieszkańców. Aktualnie oczyszczalnia przyjmuje ok. 870 m³/dobę (średnio dobowy zrzut wg danych z 2009r.).

Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Zalew Wiślany. Skratki wywożone są na komunalne składowisko śmieci, a osady ściekowe po 3-4 letniej stabilizacji na lagunach osadowych są wykorzystywane do nawożenia upraw roślin wykorzystywanych jako paliwo w lokalnej ciepłowni.

Wokół oczyszczalni występuje strefa potencjalnego zagrożenia sanitarnego związana z zanieczyszczeniami bakteriologicznymi powietrza. Dla oczyszczalni został opracowany i obowiązuje program monitoringu wód powierzchniowych, podziemnych, powietrza i hałasu.

GOSPODAROWANIE ODPADAMI

Na obszarze miasta i gminy prowadzona jest segregacja odpadów.

Na terenie gminy funkcjonuje jedno gminne składowisko odpadów komunalnych zarządzane przez firmę PPHiU „Copernicus”. Poza odpadami komunalnymi trafiają tu również osady ściekowe. Do ugniatania pryzm stosuje się ciągniki gąsienicowe. Na terenie gminy nie ma mogiłników, grzebowisk ani składowisk odpadów przemysłowych.

„Copernicus” odprowadza odpady do wtórnego wykorzystania, organizuje kompostownie odpadów organicznych, składowe na miejscu odpady bezpieczne i wywozi odpady niebezpieczne do mogiłnika poza terenem gminy.

Część odpadów komunalnych wywożona i porzucana jest w miejscach przypadkowych lub zwyczajowo traktowanych przez niektórych mieszkańców jako wysypiska. Stwarza to realne zagrożenie sanitarne.

2.1.7 Identyfikacja problemów

- Zły stan obiektów zabytkowych, w tym wykupionych przez osoby prywatne.
- Brak środków na odnawianie zabytkowych obiektów.

- Brak imprez kulturalnych o oddziaływaniu ponadlokalnym wynikający z braku środków.
- Niedostateczna ilość budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego.
- Wyeksploatowana część zasobów mieszkaniowych –komunalne i popegeerowskie.
- Wzrost liczby mieszkańców z zasobów komunalnych zalegających z opłatami.
- Brak środków na odtworzenie, rozbudowę i remonty, w tym obiektów zabytkowych.
- Brak mieszkań socjalnych.
- Zły stan techniczny ulic w mieście i niska nośność podbudów jezdni.
- Braki sieci ulicznej na peryferiach i na części obszarów nowej zabudowy mieszkaniowej
- Zły stan dróg gminnych i części powiatowych.
- Duże nakłady na remonty dróg i brak środków na nowe inwestycje.
- Brak zainteresowania inwestorów prywatnych inwestycjami w infrastrukturę towarzyszącą drogom (parkingi, miejsca widokowe, infrastruktura rekreacyjna).
- Brak środków na zbudowanie platformy elektronicznej dla usług publicznych (e-edukacja, e - administracja),.
- Niedostatecznie rozwinięty dostęp do internetu, w tym w szczególności na wsiach.
- Redukcja części połączeń autobusowych do małych miejscowości.
- Zły stan istniejącej infrastruktury około drogowej, w tym brak ścieżek rowerowych i spacerowych.
- Mała atrakcyjność plaż nad zalewem (brak pomostów, zarośnięte brzegi jezior).
- Brak wydzielonych terenów rekreacyjnych.
- Niedostateczne oświetlenie części wsi.
- Mała ilość chodników.
- Zły stan dojazdów do gospodarstw rolnych.
- Duża liczba kotłowni węglowych.
- Brak kanalizacji burzowej
- Brak kanalizacji na wsiach
- Szcątkowa lub zużyta sieć kanalizacji deszczowej .
- Funkcjonowanie szamb(często nieszczelnych).
- Dzikie wysypiska śmieci,
- Brak skutecznego systemu zbiórki odpadów

2.2 Sfera gospodarcza

2.2.1 Struktura podstawowych branż gospodarki

Gmina Frombork jest gminą miejsko – wiejską z gospodarką silnie zdominowaną przez rolnictwo indywidualne, praktycznie nie ma tutaj przemysłu. Lokalnym centrum przedsiębiorczości jest miasto Frombork, gdzie zlokalizowana jest zdecydowana większość działalności.

Dominującymi branżami są: usługi, rolnictwo, leśnictwo i rybactwo. Stosunkowo nowym zjawiskiem gospodarczym jest rozwijający się stopniowo obok typowego rolnictwa rynek gospodarstw agroturystycznych, co ze względu na założenia zrównoważonego rozwoju jest zjawiskiem pozytywnym.

Na terenie miasta i gminy dominują zakłady małe, najczęściej jako firmy jednoosobowe bazujące na samozatrudnieniu lub niewielkie firmy rodzinne (rybacy).

Największymi pracodawcami na terenie Fromborka są:

- Zespół Szkół,
- Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej,
- „Bio – Energia” Spółka z o. o.,
- PPHiU „Copernicus” (usługi komunalne)
- Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku.

Odnosząc się do lokalizacji firm w układzie przestrzennym dominują podmioty prowadzące swoją działalność na terenie miasta Fromborka, stanowiąc ponad 80% ogółu zarejestrowanych.

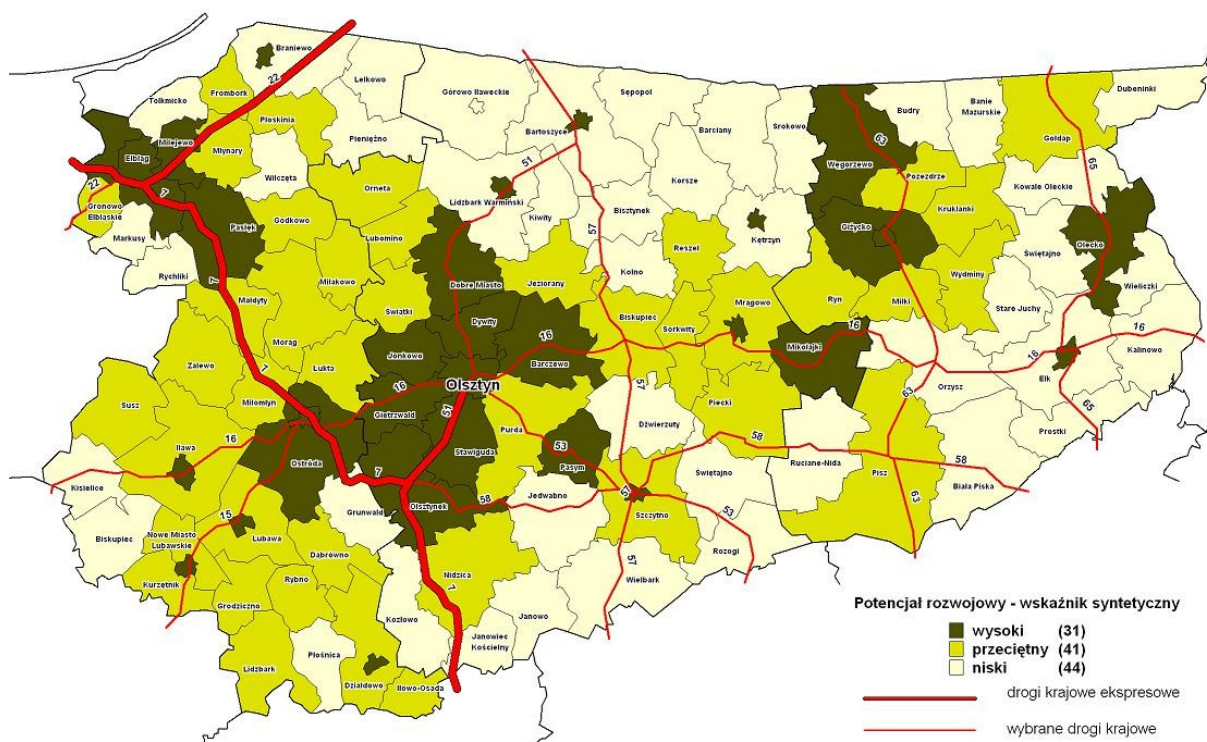
Aktywność gospodarcza we Fromborku w dużej mierze koncentruje się wokół usług w sektorze turystycznym. Punkty gastronomiczne, kwatery prywatne, hotele i pensjonat, camping z polem namiotowym, oferują gościom miejsca noclegowe o różnym standardzie. Miasto dzięki bogatej historii, która nierozzerwalnie wiąże się z osobą Mikołaja Kopernika, przyciąga turystów z kraju i zagranicy. Wzgórze Katedralne z jego zabytkami i historią jest doskonałym magnesem przyciągającym rzesze turystów, ponadto prowadzone są tu prace archeologiczne mające na celu odnalezienie grobu Mikołaja Kopernika oraz związane z tym badania naukowców, w tym zagranicznych. Cechy charakterystyczne przedsiębiorczości w obszarze gminy Frombork:

- ✓ przynależność do sektora prywatnego,
- ✓ bazowanie na lokalnych zasobach (dziedzictwo kulturowe o światowej randze, ryby, ziemia rolna, runo leśne, drewno)
- ✓ lokalni przedsiębiorcy są głównymi pracodawcami dla miejscowej ludności.

Zmiany społeczno – gospodarcze w kraju, wspierane środkami pomocowymi ukierunkowane są przede wszystkim na rozwój dużych ośrodków i ich najbliższego otoczenia, tym samym nie ma sprzyjającego klimatu dla rozwoju małych obszarów jakim jest gmina. Na jej obszarze widoczny jest niski popyt na tereny inwestycyjne. W strukturze sprzedaży dominują tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe i rekreacyjne. W niewielkim stopniu sakralne wraz z nekropoliami oraz tereny pod inwestycje komunikacyjne.

Niewielkie możliwości finansowe lokalnych inwestorów, brak zainteresowania kapitału zewnętrznego oraz znaczne powierzchnie krajobrazu chronionego sprawiają, że na obszarze gminy nie rozwija się przemysł, w tym uciążliwy dla środowiska. Zagrożenie może stanowić intensyfikacja produkcji rolniczej.

Odkrycie na terenie Fromborka pokładów wód geotermalnych, stwarza możliwość rozszerzenia oferty turystycznej o działalność medyczną i kosmetyczną w oparciu o te zasoby. W związku z powyższym bez wątpienia turystyka jest we Fromborku dziedziną, w której możliwy jest dalszy rozwój i tworzenie nowych miejsc pracy. Dlatego niezbędne jest pobudzanie aktywności społecznej w zakresie tworzenia bazy dla dalszego rozwoju turystyki w oparciu o wspaniałe walory architektoniczno przyrodnicze na terenie miasta i gminy.

RYSUNEK 3 POTENCJAŁ ROZWOJOWY GMIN WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO – MAZURSKIEGO (WG DANYCH ZA 2004 ROK)

2.2.2 Ilość podmiotów gospodarczych

W roku 2009 roku na terenie Gminy Frombork było zarejestrowane 253 podmiotów gospodarczych z czego na terenie samego miasta 231 podmiotów. Poniżej przedstawiono podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon działające w sektorze prywatnym - wg rodzaju własności

TABELA 1 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W GMINIE MIASTA FROMBORK NA TERENIE MIASTA I GMINY FROMBORK

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
podmioty gospodarki narodowej ogółem	269	273	265	270	271	282	280	253
w tym sektor prywatny								
osoby fizyczne prowadzące działal. gospodarczą	215	217	204	207	206	214	215	191
spółki handlowe	7	9	9	8	7	8	8	8
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	1	1	1	0	1	1	1
spółdzielnie	1	1	1	1	1	1	1	1

źródło: www.stat.gov.pl/bdr_s/app/dane_cechter..dane

Na przestrzeni ośmiu lat największą grupę stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność. Gospodarczą (w granicach 75 –80%).

2.2.3 Główni pracodawcy

PODMIOTY PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA TERENIE MIASTA I GMINY FROMBORK ZAREJESTROWANE W URZĘDZIE MIASTA I GMINY (stan na 31.12.2007).

Lp.	Nazwa	Adres	Rodzaj działalności
1.	Żydzia Jan, Zakład Produkcji Odzieży „FROMTEX”	Frombork, ul.Młynarska 3b	Krawiectwo Usługi budowlane
2.	Zgórski Ryszard	Frombork, ul. Ogrodowa 17	Mechanika pojazdowa
3.	Borowska Iwona, Restauracja „AKCENT”	Frombork, ul. Rybacka 4	Gastronomia
4.	Izdychowicz Maria, Bar „BISTRO” i sklep spożywczo – przemysłowy	Frombork, ul. Rybacka 2	Gastronomia, sklep

Lp.	Nazwa	Adres	Rodzaj działalności
5.	Łatacz Janusz, Sklep „ŁASUCH”	Frombork, Os. Słoneczne	Sklep spoż. – przem.
6.	Grelewicz Tadeusz	Frombork, przy Kanale	Handel
7.	Rusznica Lucjan	Frombork, ul. Młynarska 8	Blacharstwo pojazdowe
8.	Dziewanowski Marek	Bogdany	Sklep spoż. – przem.
9.	Machajewski Mirosław	Frombork, ul. Kopernika 4	Sklep spoż. – przem.
10.	Czarnecki Zygmunt Firma Handlowo – Usługowa „GLOBUS”	Frombork, ul. Elbląska 2	Handel: galeria, cafe, cukiernia.
11.	Borowska Iwona	Narusa	Sklep spożywczy
12.	Mudryk Stanisław	Frombork ul. Mickiewicza 24	Stolarstwo
13.	Żydział Piotr	Frombork, ul. Elbląska 12	Przetwórstwo rybne
14.	Szwajkowska Halina	Ronin	Wytwarzanie skrzyń
15.	Grodzki Adam	Baranówka	Sklep spoż. – przem.
16.	Suwał Roman	Frombork, ul. Mickiewicza 11	Sklep
17.	Marzec Teresa, Ogryzek Zdzisława	Frombork, przy Kanale	Gastronomia
18.	Stankiewicz Józef	Frombork, ul. Zielona 5	Przetwórstwo rybne
19.	Brzymowska Halina	Frombork, ul. Portowa	Mała gastronomia
20.	Nowicki Eugeniusz	Frombork, ul. Ogrodowa 24	Kwatery prywatne
21.	Żurowska Hanna, Pensjonat „HANIA”	Frombork, ul. Leśna 22	Hotelarstwo
22.	Hotel „KOPERNIK”	Frombork, ul. Kościelna 2	Gastronomia, hotelarstwo
23.	Dom Familijny „RHETICUS” Ciach Zbigniew	Frombork, ul. Kopernika 10	Gastronomia, hotelarstwo
24.	Sanocki Marian	Frombork, ul. Braniewska	Stacja paliw nr 1044 PKN ORLEN S.A.
25.	Grodecki Andrzej, Niedbała Henryk	Frombork, ul. Kopernika 6	Handel, sklep spoż. przem.
26.	Szkolne Schronisko Młodzieżowe „COPERNICUS”	Frombork, ul. Braniewska 11	Hotelarstwo
27.	PPHiU „COPERNICUS”	Frombork, ul. Mickiewicza 9	Usługi komunalne
28.	Zakład Wodociągów i Kanalizacji	Frombork, Osiedle Słoneczne 28	Gospodarka wodno - ściekowa
29.	Grodzki Waldemar, Piekarnia	Frombork, ul. ZHP	Wyrób pieczywa
30.	Żwirownia „CIACH”, Ciach Zbigniew	Frombork, ul. Młynarska	Wydobycie piasku i żwiru
31.	A. Redyk, Krasiel, Grybek, PC	Frombork, ul. Mickiewicza	Produkcja kaletnicza,

Lp.	Nazwa	Adres	Rodzaj działalności
	Skórtex s.c.	26	odzież robocza
32.	Semków Kazimierz	Frombork, ul. Krzywa 12	Usługi transportowe
33.	Jackowski Leszek, Firma WL	Frombork ul. Sadowa 19	Usługi transportowe
34.	Strabel Dorota	Frombork, Rybacka 2	Sklep wielobranżowy, Sklep – kosmetyk, odzież
35.	Gdowik Beata	Frombork, ul. Poczтова 5/2	Sklep odzieżowy
36.	Matuszak Zygmunt	Frombork, Rynek	Sklep spożywczy
37.	Salon Fryzur MATRIX	Frombork, ul. Rybacka 2	Fryzjerstwo
38.	Solarium	Frombork, ul. Mickiewicza	Usługi kosmetyczne
39.	Nowicki Zygmunt	Frombork, ul. Poczтова 17	Sklep z odzieżą
40.	Brewczak Szczepan	Wielkie Wierzno 11	Sklep spoż.-przem.
41.	Ocalewicz Zbigniew	Jędrychowo 16	Sklep spoż. - przem.
42.	Slipiko Wojciech	Frombork ,ul. Kopernika 6	Sklep spoż. - przem.
43.	Mirosław Borowski	Biedkowo	Sklep spoż. - przem.

Podmioty prowadzące działalność gospodarczą na terenie miasta i gminy Frombork zarejestrowane poza Fromborkiem. (stan na 31.12.2007)

Lp.	Nazwa	Adres	Rodzaj działalności
1.	Bio – Energia Spółka z o.o. z Elbląga	Frombork, ul. Młynarska 5a	Produkcja i dystrybucja energii cieplnej
2.	Apteka Królewiecka z Braniewa	Frombork, ul. Rybacka 6 a	Usługi farmaceutyczne
3.	Bank Spółdzielczy	Frombork, ul. Mickiewicza 3	Usługi finansowe
4.	Camping	Frombork, ul. Braniewska	Noclegi
5.	Majątek TULISÓWKA	Narusa 15	Gospodarstwo agroturyst.
6.	Harcerska Baza Obozowa we Fromborku Komendy Hufca ZHP w Elblągu	Frombork, ul. Elbląska	Noclegi, gastronomia
7.	Restauracja „POD WZGÓRZEM”	Frombork, ul. Poczтова 15	Gastronomia

Lp.	Nazwa	Adres	Rodzaj działalności
8.	Sklep spożywczy „CENT” z Braniewa	Frombork, ul. Mickiewicza	Sklep spoż. – przem.
9.	PHU OMEGA, Rublewski Adam	Frombork, ul. Mickiewicza 19	Sklep z mat. budowlanymi
10.	PHU AGA z Braniewa	Frombork ul. Kapelańska 1	Sklep spoż. – przem.
11.	PPH WARMIA z Braniewa	Frombork, ul. Kapelańska 1	Produkcja art. chemicznych
12.	Krogulska Joanna z Braniewa	Frombork, ul. Kopernika 4	Sklep wielobranżowy
13.	Piekarnia MERLINO z Elbląga	Frombork, ul. Kopernika 4	Sklep piekarniczy

Na terenach wiejskich funkcjonują:

- dwa zakłady stolarskie (Ronin, Wielkie Wierzno),
- Gospodarstwo Ogrodnicze Borka w Biedkowie (uprawa borówki amerykańskiej),
- dwa gospodarstwa agroturystyczne (Narusa, Ronin)
- sklepy spożywczo – przemysłowe zlokalizowane w: Baranówce, Biedkowie, Bogdanach, Drewnowie, Jędrychowie, Narusie i Wielkim Wierźnie (7 sklepów).

2.2.4 Identyfikacja problemów

- Brak zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego.
- Brak środków na inwestycje w rolnictwie, w tym na ekologię.
- Brak inwestorów zewnętrznych.
- Mała liczba podmiotów gospodarczych.
- Niedostateczna działalność instytucji wspierających przedsiębiorczość(np. fundusz poręczeń, działalność doradcza).
- Brak gazyfikacji.
- Niskie wykształcenie osób bezrobotnych.
- Niska aktywność gospodarcza mieszkańców gminy i obawy przed podjęciem działalności na własny rachunek.
- Słaba infrastruktura turystyczna na wsiach.
- Brak znaczących inwestycji tworzących miejsca pracy.
- Niewystarczający stan infrastruktury turystycznej.
- Niskie tempo inwestycji w sektorze prywatnym.
- Postępująca degradacja gospodarcza i społeczna terenów po byłych PGR.
- Mała aktywność bezrobotnych w poszukiwaniu pracy

2.3 Sfera społeczna

2.3.1 Struktura demograficzna i społeczna

Największe skupisko mieszkańców znajduje się we Fromborku. Wg stanu na koniec 2009 r. na obszarze gminy mieszkało 1232 osoby, a w mieście 2432. Sieć osadniczą tworzy 15 miejscowości skupionych w 11 sołectwach rozmieszczonych na obszarze nieco ponad 124 km². Obszary wiejskie zajmują obszar około 116,5 km². Miasto Frombork obejmuje swoim zasięgiem powierzchnię 759 ha. Gminę Frombork należy zatem zaliczyć do obszarów charakteryzujących się małą gęstością wsi.

Lp	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców		2004:2009 + przyrost / - spadek
		2006	2010	
1	Baranówka	127	120	- 7
2	Baranówka – Leśniczówka	4	4	0
3	Biedkowo	20	22	+ 2
4	Biedkowo – Osada	167	172	+ 5
5	Bogdany	275	254	- 21
6	Drewnowo	86	88	+ 2
7	Frombork	2501	2465	- 36
8	Jędrychowo	135	129	- 6
9	Krzywiec	34	36	+2
10	Krzyżewo	72	76	+ 4
11	Narusa	160	158	-2
12	Nowe Sadłuki	66	57	- 9
13	Nowiny	34	33	-1
14	Ronin	16	14	- 2
15	Wielkie Wierzno	140	143	+ 3
16	Wilanowo – Leśniczówka	5	4	- 1
Ogółem		3842	3775	- 67

Źródło: opracowanie własne, UM i G Frombork, 2010

Cechy charakterystyczne obszaru gminy Frombork :

- o liczna grupa dawnych pracowników państwowych gospodarstw rolnych i ich rodzin oraz towarzyszące temu środowisku wysokie bezrobocie, w tym długotrwałe,

- o bardzo ograniczony rynek pracy ze względu na małą liczbę zakładów produkcyjnych,
- o ogólnie zła sytuacja dochodowa znacznej części ludności,
- o niska mobilność ludności,
- o niski poziom wykształcenia części mieszkańców,
- o bardzo niska gęstość zaludnienia, w szczególności na obszarach wiejskich,
- o spora liczba małych gospodarstw rolnych, które nie przynoszą wystarczającego dochodu pozwalającego na zabezpieczenie podstawowych potrzeb ich właścicieli.

Średnia gęstość zaludnienia na obszarze gminy jest bardzo niska, dwukrotnie niższa niż średnia dla województwa i podregionu.

Liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn kształtuje się na poziomie zbliżonym do podregionu i wyższym niż w powiecie braniewskim. Wskaźnik jest znacznie wyższy w mieście niż na wsi.

Jednostka terytorialna	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
LUDNOŚĆ na 1 km² (gęstość zaludnienia)								
FROMBORK gmina	31	31	30	30	30	30	30	30
W tym								
Obszary wiejskie	11	11	11	11	11	11	11	11
Miasto Frombork	342	336	333	333	326	321	323	320
WARM-MAZ.	-							
ogółem	59	59	59	59	59	59	59	59
POREGION								
ELBLĄSKI	71	71	71	71	71	71	71	71
POWIAT	37	37	37	36	36	36	36	36
BRANIEWSKI								
POLSKA	122	122	122	122	122	122	122	122
KOBIETY NA 100 MĘŻCZYŹN								
FROMBORK gmina	103	106	105	104	106	106	107	105
W tym								
Obszary wiejskie	96	96	95	95	95	94	97	94
Miasto Frombork	107	112	111	109	112	112	112	111
WARM-MAZ.	-							
ogółem	105	105	105	105	105	105	105	105
POREGION								
ELBLĄSKI	104	104	104	104	105	105	105	105

POWIAT	101	101	101	102	102	102	102	101
BRANIEWSKI								
POLSKA	107	107	107	107	107	107	107	107
MAŁŻEŃSTWA NA 1000 LUDNOŚCI								
FROMBORK gmina	3,1	2,9	4,0	3,2	5,3	7,2	6,2	4,6
W tym								
Obszary wiejskie	4,5	2,3	4,6	2,3	5,5	3,1	8,6	2,4
Miasto Frombork	2,4	3,2	3,6	3,6	5,3	9,4	4,9	5,7
WARM-MAZ. -								
ogółem	5,0	5,2	5,0	5,5	5,9	6,7	7,0	6,6
POREGION								
ELBLĄSKI	5,0	5,2	5,2	5,4	6,0	7,0	7,1	6,9
POWIAT	4,5	5,0	5,2	5,0	5,4	6,5	6,9	6,6
BRANIEWSKI								
POLSKA	5,0	5,1	5,0	5,4	5,9	6,5	6,8	6,6
URODZENIA ŻYWE NA 1000 LUDNOŚCI								
FROMBORK	9,1	11,6	6,3	7,2	7,7	9,4	11,6	8,9
W tym								
Obszary wiejskie	13,5	11,5	6,9	7,0	7,0	14,8	8,6	12,7
Miasto Frombork	6,8	11,6	6,1	7,2	8,1	6,5	13,1	7,0
WARM-MAZ. -								
ogółem	10,3	10,1	10,1	10,3	10,5	10,9	11,4	11,6
POREGION								
ELBLĄSKI	10,5	10,5	10,4	10,4	10,7	11,1	11,6	11,7
POWIAT	10,8	10,7	9,9	9,7	9,2	10,1	11,2	11,5
BRANIEWSKI								
POLSKA	9,3	9,2	9,3	9,5	9,8	10,2	10,9	10,9

źródło: www.stat.gov.pl/bdr_s/app/dane_cechter..dane

W gminie, w 2002r. liczba zawartych małżeństw przypadających na 1000 osób była najniższa w stosunku do porównywanych obszarów. Od 2004r. daje się zaobserwować tendencję wzrostową. Po pięciu latach wzrost o ponad 100% - najwyższa w latach 2007 i 2008.

Biorąc pod uwagę liczbę urodzeń była ona również niższa od średniej porównywanych obszarów. Zdecydowanie lepiej wygląda sytuacja na wsiach.

Jednostka terytorialna	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
ZGONY NA 1000 LUDNOŚCI								
FROMBORK	9,9	7,6	9,5	7,4	6,9	9,9	7,3	8,6

W tym								
Obszary wiejskie	9,8	7,6	11,4	10,1	7,0	14,0	7,1	11,9
Miasto Frombork	10,0	7,6	8,5	6,0	6,9	7,8	7,3	7,0
WARM-MAZ.	-							
ogółem	8,4	8,4	8,6	8,7	8,8	9,0	9,0	9,2
POREGION								
ELBLĄSKI	8,4	8,4	8,7	8,8	9	9,2	9	9,3
POWIAT	8,7	8,4	9,2	8,8	9,4	9,2	9,1	10
BRANIEWSKI								
POLSKA	9,4	9,6	9,5	9,7	9,7	9,9	10	10,1
PRZYROST NATURALNY NA 1000 LUDNOŚCI								
FROMBORK	-0,8	3,9	-3,2	-0,3	0,8	-0,5	4,3	0,3
W tym								
Obszary wiejskie	3,8	3,8	-4,6	-3,1	0,0	0,8	1,6	0,8
Miasto Frombork	-3,2	4,0	-2,4	1,2	1,2	-1,2	5,7	0,0
WARM-MAZ.	-							
ogółem	2,0	1,7	1,6	1,6	1,7	1,9	2,5	2,3
POREGION								
ELBLĄSKI	2,1	2,1	1,7	1,6	1,8	1,9	2,6	2,4
POWIAT	2,1	2,3	0,7	0,9	-0,2	0,9	2,1	1,5
BRANIEWSKI								
POLSKA	-0,1	-0,4	-0,2	-0,1	0,1	0,3	0,9	0,9

źródło: www.stat.gov.pl/bdr_s/app/dane_cechter..dane

Na przestrzeni ośmiu lat cztery razy wystąpił ujemny przyrost naturalny (2002, 2004, 2005, 2007r.). W porównaniu ze wskazanymi obszarami sytuacja jest wysoce niekorzystna.

ZAMELDOWANIA (migracje) DO OBSZARU GMINY FROMBORK - NA POBYT STAŁY – wg stanu na 31.12

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ogółem osoby	32	43	36	33	68	70	52	36
w tym								
zameldowania z miast	15	24	27	24	40	37	27	26
zameldowania ze wsi	16	19	9	9	26	22	22	9
zameldowania z zagranicy	1	0	0	0	2	11	3	1

źródło: www.stat.gov.pl/bdr_s/app/dane_cechter..dane

UDZIAŁ LUDNOŚCI WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W % LUDNOŚCI OGÓŁEM

W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Wzrost ↑	spadek ↓
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Miasto i Gmina										
Frombork	27,4	26,0	24,8	23,3	21,9	21,0	19,9	19,3	x	↓8,1

powiat braniewski	26,7	25,7	24,7	23,9	22,9	22,3	21,6	20,9	x	↓5,8
podregion elbląski	25,5	24,5	23,7	23,0	22,4	21,9	21,4	20,9	x	↓4,6
warmińsko-mazurskie	25	24,1	23,2	22,5	21,9	21,3	20,8	20,4	x	↓4,6
W WIEKU PRODUKCYJNYM										
Miasto i Gmina										
Frombork	60,4	61,3	62,5	63,7	64,8	65,2	65,7	65,7	↑ 5,3	x
powiat braniewski	60,8	61,6	62,5	63,3	64,1	64,5	64,9	65,2	4,4	x
podregion elbląski	61,4	62,3	63	63,7	64,1	64,4	64,6	64,7	3,3	x
warmińsko-mazurskie	61,9	62,7	63,5	64,1	64,5	64,8	65	65,2	3,3	x
W WIEKU POPRODUKCYJNYM										
Miasto i Gmina										
Frombork	12,2	12,6	12,7	13,0	13,3	13,8	14,4	15,0	2,8	x
powiat braniewski	12,5	12,7	12,8	12,8	13	13,3	13,5	13,8	1,3	x
podregion elbląski	13,1	13,2	13,3	13,3	13,5	13,8	14,1	14,4	1,3	x
warmińsko-mazurskie	13,1	13,2	13,3	13,4	13,6	13,9	14,1	14,4	1,3	x

źródło: www.stat.gov.pl/bdr_s/app/dane_cechter..dane

2.3.2 Bezrobotni

Województwo warmińsko-mazurskie należy do regionów o najwyższym poziomie bezrobocia w kraju. Powiat braniewski, w tym także Frombork, podobnie jak pozostałe regiony województwa boryka się z trudnym problemem bezrobocia. W sierpniu 2007 roku na terenie Gminy Frombork zarejestrowanych było 361 bezrobotnych, w tym jedynie 51 z prawem do zasiłku⁶. Podstawową przyczyną bezrobocia w gminie jest brak zastępczych miejsc pracy po zlikwidowanych PGR-ach. Jednocześnie wiele małych przedsiębiorstw, które powstawały w połowie lat 90-tych uległo likwidacji. Postawa osób pozostających bez pracy często objawia się brakiem inicjatywy i poczuciem bezradności. Z drugiej strony wyuczona bezradność bywa sposobem na łatwe korzystanie z opieki socjalnej oferowanej przez placówki pomocy społecznej.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Pracujący*								
Miasto i Gmina								
Frombork								
Ogółem	554	555	582	523	516	552	541	506
w tym								
mężczyźni	202	211	242	201	198	218	186	164
kobiety	352	344	340	322	318	334	355	342
% kobiet w ogółem	63,5	62,0	58,4	61,6	61,6	60,5	65,6	67,6
W tym w mieście								
Frombork	505	526	b.d	b.d	509	546	538	503
mężczyźni	161	184	b.d	b.d	191	212	183	161
kobiety	344	342	b.d	b.d	318	334	355	342
Bezrobotni zarejestrowani								

⁶ Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Braniewie

Miasto i Gmina								
Frombork								
ogółem	b.d	518	489	490	458	419	359	390
w tym								
mężczyźni	b.d	252	235	241	218	198	159	202
kobiety	b.d	266	254	249	240	221	200	188
% kobiet w ogółem	x	51,3	51,9	50,8	52,4	52,7	55,7	48,2

Udział bezrobotnych zarejestrowanych (ogółem) w liczbie ludności w wieku produkcyjnym - w %								
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Spadek do 2003r. w %
Miasto i Gmina								26,0
FROMBORK	21,9	20,6	20,3	18,8	17,3	14,8	16,2	
w tym								
mężczyźni	23,0	21,8	21,3	20,1	18,8	17,2	16,4	28,7
kobiety	20,9	19,5	19,4	17,6	15,9	12,6	16,0	23,4
WOJ.WARM.MA								38,4
Z.	19,0	17,9	16,5	13,9	10,7	9,4	11,7	
w tym								
mężczyźni	17,6	16,4	15,0	11,6	8,5	7,8	10,9	38,1
kobiety	20,5	19,5	18,1	16,3	13,1	11,1	12,6	38,5
Powiat								30,7
braniewski	24,4	23,8	23,2	20,7	18,7	15,6	16,9	
w tym								
mężczyźni	26,9	26,3	25,8	24,8	23,1	19,3	19,7	26,8
kobiety	22,2	21,5	20,8	17,1	14,7	12,2	14,5	34,7

2.3.3 Grupy społeczne wymagające wsparcia

Zmiany wynikające z transformacji ustrojowej w Polsce spowodowały, że polityka społeczna stała się przed wieloma trudnymi, często bardzo złożonymi kwestiami społecznymi. Ubóstwo wielu rodzin stało się faktem, wzrasta zarówno liczba bezrobotnych, jak i bezdomnych, nasilają się zjawiska patologii społecznych. Taki stan powoduje, iż stale wzrasta zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej, zwiększa się zarówno liczba spraw, jak również ich ciężar gatunkowy, stopień trudności. Pokonanie tego typu zagrożeń winno stać się celem polityki społecznej, a szczególnie jej instrumentu – pomocy społecznej.

Niepokojący jest jednak fakt, iż stale rośnie liczba osób oczekujących pomocy, zwłaszcza materialnej, podczas gdy środki finansowe jakimi dysponują instytucje społeczne są coraz bardziej nie wystarczające w stosunku do stale rosnących potrzeb.

Zadaniem pomocy społecznej jest między innymi tworzenie warunków organizacyjnych prawidłowego funkcjonowania systemu, w tym niezbędnej infrastruktury socjalnej. W systemie pomocy społecznej powinny funkcjonować instytucje i placówki, umożliwiające pełną realizację zadań, wynikających z przepisów prawa.

Powiatowy Dom Pomocy Społecznej o profilu „dla osób upośledzonych umysłowo i chorych psychicznie” posiada 68 miejsc dla pensjonariuszy. Przedmiotowa placówka świadczy usługi, na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki. Zakres świadczeń obejmuje usługi: bytowe, opiekuńcze, wspomagające, edukacyjne w formach i w zakresie wynikającym z indywidualnych potrzeb i umożliwiających korzystanie ze świadczeń przysługujących z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.

W zakresie pomocy społecznej w obszarach wyznaczonych do rewitalizacji sytuacja przedstawia się następująco;

TABELA 2 LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCA ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE FROMBORKU

2010				2011			
A obszar	B obszar	C obszar	D obszar	A obszar	B obszar	C obszar	D obszar
249	338	2	0	253	341	2	0

Dane: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Fromborku

Wśród interesantów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dominują osoby bezrobotne. Zwraca uwagę fakt, że brak pracy niesie w konsekwencji inne patologie takie jak ubóstwo i przemoc w rodzinie. Dlatego niezmiernie ważnym elementem polityki lokalnych władz jest tworzenie miejsc pracy i lokowanie przedsiębiorstw, które mogą takie miejsca tworzyć. Istotą wsparcia powinna być walka z postawami tzw wyuczonej bezradności obywateli, którzy nie zamierzają podejmować zatrudnienia opierając swoją egzystencję wyłącznie na zapomogach i zasiłkach instytucji pomocy społecznej.

2.3.4 Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie Fromborka funkcjonuje posterunek Powiatowej Komendy Policji w Braniewie. Według statystyk prowadzonych przez Policję dominują przestępstwa przeciwko mieniu. Na terenie miasta rzadko występują przestępstwa ciężkie o charakterze kryminalnym.

Zestawienie występujących przestępstw z podziałem na obszary wyznaczone do rewitalizacji, przedstawia poniższa tabela.

TABELA 3 LICZBA PRZESTĘPSTW Z PODZIAŁEM NA KATEGORIE NA TERENIE OBSZARU REWITALIZOWANEGO

	2010				2011			
	Obszar A	Obszar B	Obszar C	Obszar D	Obszar A	Obszar B	Obszar C	Obszar D
Kradzież z włamaniem	13	4	1	0	16	5	0	0
kradzież mienia	9	10	0	1	12	9	0	1
przestępstwa rozbójnicze	0	0	0	0	1	1	0	0
kradzież pojazdu	15	3	1	2	20	2	0	2
bójka	16	6	0	0	15	5	1	1
uszkodzenie mienia	4	6	0	0	8	6	0	0
Razem:	57	29	2	3	62	28	1	4

Według rozeznania Policji niebezpieczne miejsca na terenie Fromborka, w których obserwuje się zwiększoną przestępczość to:

- okolice Rynku – ul. Rybacka (obszar A)
- okolice portu i mola (obszar C)
- rejon przy kanale , ul. Portowa (obszar A)
- ul. Krasickiego i Sanatoryjna (obszar B)
- osiedle Słoneczne (obszar B)

Główną przyczyną, która ma decydujący wpływ na poziom przestępczości w mieście jest bezrobocie i ubóstwo społeczeństwa. Wysoki udział przestępstw przeciw mieniu potwierdza, że na terenie miasta dominują przestępstwa takie jak kradzieże, włamania oraz akty wandalizmu. Wiele tych przestępstw jest spowodowanych trudną sytuacją materialną. Jednak z uwagi na niską wartość materialną mienia (do wartości 250zł) będącego przedmiotem tych zdarzeń, wiele z nich nie jest zgłaszanych przez osoby poszkodowane lub są one traktowane jako wykroczenia.

Z obserwacji Policji wynika, że zjawiska zakłócenia porządku publicznego zdiagnozowane w obszarach wyznaczonych do rewitalizacji w czasie opracowania niniejszego dokumentu i jego aktualizacji występują nadal i są trudne do wyeliminowania.

Wśród interwencji miejscowej Policji dominują interwencje domowe, często powiązane z nadużywaniem alkoholu i przemocą w rodzinie. Jest to skutek długotrwałego bezrobocia, które w połączeniu z niskim wykształceniem i brakiem dalszych perspektyw, prowadzi do alkoholizmu i wielu zachowań patologicznych.

Należy zwrócić szczególną uwagę na przestępstwa osób młodocianych, które z braku możliwości zarobkowania łamią prawo w celu zdobycia różnych korzyści materialnych.

Podwyższenie standardu życia to również dbałość o bezpieczeństwo publiczne. Dlatego konieczne jest bardziej wnikliwe monitorowanie miejsc szczególnie niebezpiecznych oraz prewencja wśród środowisk najbardziej narażonych na konflikty z prawem.

Jednocześnie należy stworzyć na obszarach zagrożonych ogólniedostępną sieć punktów pomocy i doradztwa, która przyczyni się do zmiany postaw społecznych i zachowań mieszkańców rejonów objętych zjawiskami patologii.

2.3.5 Edukacja

Na terenie Miasta funkcjonuje Zespół Szkół przy ul. Katedralnej, obejmujący :

- Szkołę Podstawową
- Gimnazjum
- oraz przedszkole

Dalszą edukację mieszkańcy Fromborka mogą kontynuować w pobliskim Braniewie lub nieco dalej oddalonym Elblągu.

2.3.6 Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie miasta Frombork

- Klub Sportowy NUMBER ONE ZALEW FROMBORK
- Fundacja im. Mikołaja Kopernika we Fromborku
- Morski Klub Żeglarski „DAL” PTTK we Fromborku
- Fromborski Fundusz Stypendialny
- Stowarzyszenie „Fromborski Patrol”
- Towarzystwo Opieki Nad Zwierzętami Koło we Fromborku
- Caritas Archidiecezji Warmińskiej – Archidiecezjalne Centrum Młodzieżowe
- Rodzinny Ogród Działkowy „Nad Zalewem”
- Uczniowski Klub Sportowy „Orlik” we Fromborku
- Ochotnicza Straż Pożarna we Fromborku
- Ochotnicza Straż Pożarna w Jędrychowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wielkim Wierźnie
- Koło Gospodyń Wiejskich „Pod Lipami” w Wielkim Wierźnie
- Koło Gospodyń Wiejskich w Jędrychowie

2.3.7 Identyfikacja problemów

Zidentyfikowane problemy

- Wysoki poziom bezrobocia, w tym długotrwałego, brak perspektyw dla bezrobotnych i związane z tym często występowanie patologii społecznych,
- Brak spójności wewnętrznej społeczeństwa, działań integrujących i inicjatyw społecznych pobudzających ożywienie i wzrost aktywności, (mała liczba aktywnych stowarzyszeń).
- Postępujący proces degradacji majątku po byłych PGR-ach.
- Zdegradowane zabytkowe zasoby mieszkaniowe prywatnych właścicieli.
- Liczne zespoły zabudowań tworzących dysharmonię historycznego krajobrazu miasta.
- Brak świetlic/miejsc spotkań na wsiach.
- Brak środków na rozwój kultury i pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego.
- Niekorzystne zmiany demograficzne - starzenie się społeczeństwa.
- Spadek liczby ludności spowodowany migracją w poszukiwaniu pracy.
- Migracja ludzi młodych i wykształconych.
- Niewystarczające zagospodarowanie przez mieszkańców otoczenia posesji.
- Pogłębiający się proces pogarszania się struktury demograficznej gminy związany ze starzeniem się społeczeństwa oraz wynikający ze specyfiki procesów migracyjnych (młodzi i lepiej wykształceni emigrują do dużych aglomeracji i ośrodków miejskich lub za granicę).
- Niski wskaźnik gęstości zaludnienia
- Niski poziom mobilności zawodowej mieszkańców.
- Wysokie dysproporcje w wewnętrznej koncentracji ludności gminy na korzyść ludności we Fromborku.
- Znaczny spadek liczby dzieci do lat 14.
- Wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.
- Niska liczba zawieranych małżeństw i urodzeń.

2.4 Sfera mieszkaniowa

CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH

ZASOBY MIESZKANIOWE WE FROMBORKU	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
LICZBA MIESZKAŃ OGÓŁEM	745	769	770	772	774	776	785	786
Przeciętna powierzchnia użytkowa [m²]								
1 mieszkania	69,3	69,2	69,2	69,4	69,5	69,6	69,9	69,9
na 1 osobę	19,9	20,9	21,1	21,2	21,7	22,1	22,4	22,6
LICZBA MIESZKAŃ WYPOSAŻONYCH W URZĄDZENIA TECHNICZNO-SANITARNE:								
wodociąg	763	768	769	771	773	775	784	785
ustęp spłukiwany	745	750	751	753	755	757	766	767
łazienka	728	733	734	736	738	740	749	750
centralne ogrzewanie	690	697	698	700	702	704	713	714

źródło: www.stat.gov.pl/bdr_s/app/dane_cechter..dane

Na przestrzeni ośmiu lat liczba mieszkań w mieście ogółem zwiększyła się o 41 szt. (5,5%). Przeciętna powierzchnia użytkowa w całym analizowanym okresie pozostawała praktycznie na takim samym poziomie. W tym okresie w 22 mieszkaniach zainstalowano wodociąg

i łazienki wyposażone w ustępy spłukiwane. W 24 mieszkaniach zainstalowano centralne ogrzewanie. Wg stanu na koniec 2009r. w mieście 72 mieszkania nie są wyposażone w wodociąg (9,2%), w 19-u nie ma spłukiwanych ustępów (2,4%), w 36 nie ma łazienek (4,6%), 72 nie posiadają centralnego ogrzewania (9,2%).

ZASOBY MIESZKANIOWE NA WSIACH	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
LICZBA MIESZKAŃ OGÓŁEM	368	403	403	403	403	404	405	407
Przeciętna powierzchnia użytkowa [m²]								
1 mieszkania	62,6	62,1	62,1	62,1	62,1	62,2	62,3	62,8
na 1 osobę	17,7	19,2	19,8	19,8	19,6	19,7	20,3	20,7
LICZBA MIESZKAŃ WYPOSAŻONYCH W URZĄDZENIA TECHNICZNO-SANITARNE:								
wodociąg	384	384	384	384	384	385	386	388
ustęp spłukiwany	296	296	296	296	296	297	298	300
łazienka	307	307	307	307	307	308	309	311
centralne ogrzewanie	202	202	202	202	202	203	204	206

źródło: www.stat.gov.pl/bdr_s/app/dane_cechter..dane

Na przestrzeni ośmiu lat liczba mieszkań na wsiach ogółem zwiększyła się o 39 szt. (10,5%). Przeciętna powierzchnia użytkowa w całym analizowanym okresie pozostawała praktycznie na takim samym poziomie, ale była niższa od powierzchni w mieście o 7m². W

tym okresie dodatkowo tylko w 4 mieszkaniach zainstalowano wodociąg i łazienki wyposażone w ustępy splukiwane oraz centralne ogrzewanie. Wg stanu na koniec 2009r. na wsiach 19 mieszkań nie jest podłączonych do sieci wodociągowej (4,7%), w 107 nie ma splukiwanych ustępów (26,3%), w 96 nie ma łazienek (23,6%), 201 nie posiada centralnego ogrzewania (49,4%).

NOWE BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
M I G FROMBORK OGÓŁEM [szt]	2	2	4	2	5	4
w tym na wsi	0	0	1	0	2	2
w tym						
Budynki mieszkalne [szt]	1	2	2	2	3	2
w tym na wsi	0	0	0	0	1	1
Budynki niemieszkalne [szt]	1	0	2	0	2	2
w tym na wsi	0	0	1	0	1	1
Pow. użytkowa w nowych bud. [m2] ogółem	1522	278	282	231	904	985
w tym na wsi	0	0	51	0	212	712
Budynki mieszkalne [m2]	90	278	214	231	441	460
w tym na wsi	0	0	0	0	124	322
Budynki niemieszkalne[m2]	1 432	0	68	0	463	525
w tym na wsi	0	0	51	0	88	390
M i G Frombork BUDOWNICTWO INDYWIDUALNE OGÓŁEM[szt]	1	2	3	2	4	3
w tym na wsi	0	0	0	0	2	1
INDYWIDUALNE BUDYNKI MIESZKALNE[szt]	1	2	2	2	3	2
w tym na wsi	0	0	0	0	1	1

źródło: www.stat.gov.pl/bdr_s/app/dane_cechter..dane

ZASOBY MIESZKANIOWE WG FORM WŁASNOŚCI	2002	2003	2004	2005	2006	2007	↑wzrost ↓spadek w szt	↑ wzrost ↓ spadek W % do 2002r.
mieszkania ogółem								
Frombork ogółem	1 113	1 172	1 173	1 175	1 177	1 180	↑67	↑6,0
Frombork - miasto	745	769	770	772	774	776	↑31	↑4,2
Frombork - obszar wiejski	368	403	403	403	403	404	↑36	↑9,8
izby								
Frombork ogółem	4 180	4 375	4 381	4 391	4 404	4 417	↑237	↑5,7
Frombork - miasto	2 935	3 017	3 023	3 033	3 046	3 055	↑120	↑4,1
Frombork - obszar wiejski	1 245	1 358	1 358	1 358	1 358	1 362	↑117	↑9,4
zasoby gmin (komunalne)								
mieszkania								
Frombork ogółem	247	247	247	220	220	210	↓37	↓15,0
Frombork - miasto	192	192	192	172	172	165	↓27	↓14,0
Frombork - obszar wiejski	55	55	55	48	48	45	↓10	↓18,2
izby								
Frombork ogółem	762	762	762	678	678	647	↓115	↓6,8
Frombork - miasto	610	610	610	545	545	522	↓88	↓17,4
Frombork - obszar wiejski	152	152	152	133	133	125	↓27	↓101,6
zasoby spółdzielni mieszkaniowych								
mieszkania								
Frombork ogółem	63	63	63	63	63	29	↓34	↓54

Frombork - miasto	63	63	63	63	63	29	↓34	↓54
izby								
Frombork ogółem	227	227	227	227	227	104	↓123	↓54,2
Frombork - miasto	227	227	227	227	227	104	↓123	↓54,2
Zasoby zakładów pracy								
mieszkania								
Frombork ogółem	64	64	64	56	56	50	↓14	↓21,9
Frombork - miasto	35	35	35	27	27	21	↓14	↓40,0
Frombork - obszar wiejski	29	29	29	29	29	29	0	0,0
izby								
Frombork ogółem	198	198	198	175	175	157	↓41	↓21,9
Frombork - miasto	105	105	105	82	82	64	↓41	↓40,0
Frombork - obszar wiejski	93	93	93	93	93	93	0	0,0
zasoby osób fizycznych								
mieszkania								
Frombork ogółem	790	797	798	835	837	890	↑100	↑12,7
Frombork - miasto	471	478	479	509	511	560	↑89	↑18,9
Frombork - obszar wiejski	319	319	319	326	326	330	↑11	↑3,4
izby								
Frombork ogółem	3 154	3 185	3 191	3 308	3 321	3 506	↑352	↑11,2
Frombork - miasto	2 041	2 072	2 078	2 176	2 189	2 362	↑321	↑15,7
Frombork - obszar wiejski	1 113	1 113	1 113	1 132	1 132	1 144	↑31	↑2,8
zasoby pozostałych podmiotów								
mieszkania								
Frombork ogółem	1	1	1	1	1	1	0	0
Frombork - miasto	1	1	1	1	1	1	0	0
izby								
Frombork ogółem	3	3	3	3	3	3	0	0
Frombork - miasto	3	3	3	3	3	3	0	0

źródło: www.stat.gov.pl/bdr_s/app/dane_cechter..dane

W okresie sześciu analizowanych lat największa liczba nowo oddanych budynków dotyczyła roku 2008, w tym oddano 3 budynki mieszkalne (jeden na wsi).

Na koniec 2007r.w ogólnych zasobach mieszkaniowych gminy 65,8% stanowiły mieszkania zlokalizowane we Fromborku. W tym 17,8% znajdowało się w zasobach gminy (z czego 78,5% we Fromborku); 2,4% w zasobach spółdzielni mieszkaniowych (tylko we Fromborku); 1,2% w zasobach zakładów pracy; 75,4% mieszkań znajdowało się w zasobach osób fizycznych (w tym 63% we Fromborku). W analizowanym okresie zmniejszeniu uległa liczba mieszkań w zasobach spółdzielni mieszkaniowych (spadek o 54%), zakładów pracy (spadek o 21,9%) i zasobach gminy (spadek o 15%), co miało związek ze sprzedażą mieszkań.

Wzrost liczby mieszkań nastąpił w zasobach osób fizycznych, 18,9% we Fromborku i nieznaczny wzrost na wsiach – o 3,4%.

2.5 Analiza SWOT

Analizując możliwości rozwoju chcąc scharakteryzować lokalny potencjał Fromborka, użyto metody SWOT, określając silne i słabe strony miasta oraz szanse i zagrożenia dalszego rozwoju. Silne i słabe strony dotyczą teraźniejszości oraz sytuacji wewnętrznej. Szanse i zagrożenia odnoszą się do przyszłości i uwarunkowań zewnętrznych rozwoju.

Uwarunkowania zewnętrzne

Szanse	Zagrożenia
• Integracja kraju ze strukturami europejskimi – podniesienie rangi terenu przygranicznego z Obwodem Kaliningradzkim. Usytuowanie Fromborka w pobliżu międzynarodowych traktów komunikacyjnych i granicy UE z Federacją Rosyjską ; • możliwości pozyskania środków finansowych w ramach funduszy strukturalnych UE; • Sprzyjająca polityka regionalna adresowana do jednostek samorządu terytorialnego; • Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości dzięki globalnej polityce sprzyjającej tworzeniu nowych miejsc pracy; • Wzrost poziomu wykształcenia; • Bliskość aglomeracji: Kaliningrad, Gdańsk, Olsztyn, Elbląg; • Stał wzrost poprawy stanu środowiska; • Prognozy rozwoju ruchu turystycznego; • Rozwój i prowadzenie kompleksowej promocji miasta; • Prognozowany rozwój żeglugi na Zalewie Wiślanym	• Rosnące bezrobocie; • Wzrost marginalizacji społeczeństwa; • Rosnąca liczba migracji; • Stały wzrost ruchu samochodowego; • Pogarszanie stanu technicznego dróg i chodników; • Brak obwodnicy; • Brak integracji społeczeństwa; • Pogorszenie stanu bezpieczeństwa publicznego; • Brak praktycznej współpracy innymi samorządami również zagranicznymi; • Ograniczone zdolności finansowe; • Brak systemu gazyfikacji;

Uwarunkowania wewnętrzne

Silne strony	Słabe strony – problemy do rozwiązania
• Obiekty europejskiego dziedzictwa kulturowego • Rozwijające się formy ośrodka kulturalno-oświatowego w oparciu o istniejące instytucje i organizacje • Zasoby siły roboczej umożliwiające realizację	• Wysoki poziom bezrobocia, brak sprecyzowanych perspektyw dla bezrobotnych, istniejące patologie społeczne, niski poziom wykształcenia • Brak zawiązanej współpracy z miastami partnerskimi w innych krajach Unii

Silne strony	Słabe strony – problemy do rozwiązania
różnorodnych przedsięwzięć inwestycyjnych • Silna grupa inteligencji skupiona w placówkach oświatowych, Muzeum Mikołaja Kopernika, urzędach administracji samorządowej, placówkach służby zdrowia i opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacjach młodzieżowych (harczerze) i pozarządowych (Fundacja im. Mikołaja Kopernika) • Port pasażerski z uprawnieniami międzynarodowego morskiego przejścia granicznego i port rybacki oraz rozwój funkcji portu handlowego, sprzyjające warunki do uruchomienia portu żeglarskiego. • Walory przyrodnicze • Walory turystyczne miasta i całej gminy • Zasoby naturalne, w tym przede wszystkim źródła wód geotermalnych • Rezerwy terenowe na realizację inwestycji • Korzystne warunki mikroklimatyczne wynikające z walorów przyrodniczych oraz z faktu braku obiektów przemysłowych zanieczyszczających środowisko (doskonałe warunki dla rozwoju funkcji uzdrowiskowych)	Europejskiej • Brak wewnętrznej, silnej struktury organizacyjnej samorządu gminy (głównie z powodów ekonomicznych), zajmującej się kreowaniem rozwoju i kontrolą procesów rozwojowych • Brak spójności wewnętrznej społeczeństwa, działań integrujących i inicjatyw społecznych pobudzających ożywienie i wzrost przedsiębiorczości • Postępujący proces degradacji majątku po byłych PGR-ach • Niska estetyka centrum miasta • Zdegradowane zabytkowe zasoby mieszkaniowe • Liczne zespoły zabudowań tworzących dysharmonię historycznego krajobrazu miasta • Brak zintegrowanych programów ochrony i konserwacji unikatowych zabytków, parków i pomników przyrody • Zniszczona i rażąca infrastruktura komunikacyjna, niekorzystnie kontrastująca z zabytkowymi budowlami. • Dewastacja krajobrazu przyrodniczego i brak rozpoczętego procesu sukcesywnej rekultywacji kopalni piasku i żwiru we Fromborku • Nieuporządkowany sposób użytkowania i zagospodarowania terenów i obiektów w mieście oraz w gminie • Brak wystarczających środków finansowych w budżecie na profesjonalną promocję Miasta i Gminy Frombork

3 NAWIĄZANIA DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO-SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU .

Przy tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Fromborka posługiwano się następującymi dokumentami strategicznymi na szczeblu rządowym i regionalnym:

Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia)

„Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.”

Cel ten osiągnąć będzie poprzez realizację sześciu horyzontalnych celów szczegółowych. Przedsięwzięcia wchodzące w zakres Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Braniewa projektu są spójne z: trzema spośród nich.

Cel 3 określony jako **„Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski”**, który ma być wdrażany między innymi poprzez *„Wsparcie podstawowej infrastruktury społecznej”*. Realizacja inwestycji wpłynie zaś bezpośrednio na *„(...) podniesienie jakości życia (...) poprzez zwiększenie dostępu do obiektów kultury i promocję turystyki i rekreacji.”*⁷

W przypadku kolejnego celu jakim jest **„Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług”** przedsięwzięcie poprzez zwiększenie atrakcyjności turystycznej miasta i regionu przyczyni się do rozwoju *„(...)sektora usług rynkowych, w tym sektora turystyki i kultury (...)”*⁸.

Natomiast cel piąty **„Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,”** kładzie nacisk również na *„rozwój turystyki jako szansy na wzmocnienie pozycji ośrodków metropolitalnych, a równocześnie nadanie nowej dynamiki rozwoju ośrodkom mniejszym, peryferyjnym oraz ośrodkom o wyczerpanych dotychczasowych potencjałach rozwojowych”*⁹. Dzięki projektowi możliwe będzie utrzymanie jak i poszerzenie gamy organizowanych obecnie wydarzeń kulturalno-rekreacyjnych. To zaś przełoży się bezpośrednio na większą atrakcyjność Braniewa i okolic jako miejsca wypoczynku w okresie wiosenno-letnim.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020

---

⁷ NSRO 2007-2013 wersja z maja 2007 s.59

⁸ NSRO 2007-2013 wersja z maja 2007 s. 64

⁹ NSRO 2007-2013 wersja z maja 2007 s. 70

Celem głównym Strategii jest „Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy”. Cel ten jest osiągany poprzez wypełnianie poszczególnych celów strategicznych. Planowane przedsięwzięcia do realizacji ze środków RPO Warmia i Mazury , w ramach działania 4.2 Rewitalizacja miast wpisują się w cele: 2 „Wzrost konkurencyjności gospodarki” a na poziomie jego operacjonalizacji we „wzrost potencjału turystycznego”, a także w zakresie następujących priorytetów i celów operacyjnych:

1. Konkurencyjna gospodarka

- Wzrost liczby miejsc pracy
- Wzrost potencjału turystycznego

2. Otwarte społeczeństwo

- Rozwój społeczeństwa obywatelskiego
- Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego
- Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego sprzyjającego integracji oraz zapobieganiu wykluczeniu społecznemu
- Wzrost dostępności mieszkań
- Wzrost atrakcyjności bazy sportowo-rekreacyjnej
- Poprawa jakości i ochrona środowiska

3. Nowoczesne sieci

- Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności
- Intensyfikacja współpracy międzyregionalnej

Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Warmińsko-Mazurskim

Zgodnie z wizją sformułowaną w w/w dokumencie strategicznym:

Turystyka ma stać się wiodącą dziedziną gospodarki Warmii i Mazur generującą nowe miejsca pracy i wzrost dochodów ludności.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji we Fromborku wpisują się idealnie w zadania szczegółowe związane z „rozwojem produktów wspierających - turystyka kulturowa i biznesowa”¹⁰ w ramach pierwszego celu głównego tj. „Zwiększenie kapitału inwestycyjnego w turystyce”. Zadaniem tymi są:

- Działania na rzecz dziedzictwa kulturowego regionu i inspirowanie aktywności społecznej w tym zakresie.

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007-2013

Jako priorytetowe dla realizacji celów strategii województwa uznano w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 elementy wzmacniające przede wszystkim potencjał rozwojowy województwa warmińsko-mazurskiego oraz jego konkurencyjność.

Ich realizacji służą 3 cele szczegółowe.

W ramach celu pierwszego „**wzrost konkurencyjności firm, produktów i usług**” „szczególną wagę przywiązuje się do wzrostu potencjału turystycznego województwa warmińsko-mazurskiego, szerokiej akcji promocji województwa i jego oferty turystycznej(...)”.

Natomiast w przypadku celu drugiego „**Wyższa konkurencyjność województwa jako miejsca pracy i życia**” wspomina się o konieczności zapewnieniu mieszkańcom i ich rodzinom nieskrępowanego dostępu do odpowiedniej jakości usług kulturalnych.

Cele szczegółowe przekładają się na kolejne osie priorytetowe. Realizacja projektów zgodna jest z celem osi 4 określonym jako „**Wzmocnienie miast o wysokim potencjale rozwojowym jako atrakcyjnych centrów przedsiębiorczości, usług i zamieszkiwania**”.

W ramach tej osi stworzone zostało działanie 4.2 *Rewitalizacja miast* którego zadaniem jest wspieranie przedsięwzięć dokładnie tego typu jak uwzględnione w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Fromborka. Zgodnie z zapisami RPO:

„Wsparcie otrzymają projekty generujące wartość dodaną dla gospodarki, powiązane z powstawaniem miejsc pracy.

Rewitalizacja (w szczególności centrów miast i zabytkowych dzielnic) realizowana będzie w jej trzech wymiarach: przestrzennym, społecznym i gospodarczym.

Oznacza to wspieranie wszystkich jej elementów: zagospodarowanie pustych przestrzeni, poprawa funkcjonalności ruchu kołowego i pieszego oraz estetyki przestrzeni publicznych, tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobieganie przestępczości, nadanie obiektom zdegradowanym funkcji kulturalnych i edukacyjnych, renowacja budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym, przebudowa lub remonty publicznej infrastruktury dla rozwoju funkcji turystycznych”.

Inne działania uwzględnione w ramach Priorytetu IV to:

4.1 Humanizacja blokowisk,

4.3 Restrukturyzacja terenów powojkowych i przemysłowych,

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Fromborka będzie przyczyniał się do osiągnięcia celów RPO WiM min. „poprawa jakości życia mieszkańców i wzmocnienie oraz rozwój funkcji miasta poprzez ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru wyznaczonego do rewitalizacji” przez realizację inwestycji związanych z modernizacją i adaptacją budynków i pomieszczeń na cele kulturalne, terapeutyczno-poradnicze, modernizacją i remontem budynków wielorodzinnych z tzw. wielkiej płyty oraz modernizację obiektów powojkowych i zagospodarowanie terenu.

Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi na szczeblu lokalnym.

Strategia Rozwoju Powiatu Braniewskiego

Opracowanie jest zgodne z kluczowymi założeniami Strategii Rozwoju Powiatu Braniewskiego i przyczynia się do realizacji celów takich jak: poprawa bezpieczeństwa publicznego, poprawa

stanu dróg, przygotowanie terenów pod inwestycje, stworzenie warunków do poprawy stanu infrastruktury społecznej.

Strategia rozwoju miasta i gminy Frombork na lata 2007-2015 w zakresie następujących celów strategicznych:

Cel I - rozwój edukacji, oświaty i kultury

Cel II - ochrona dziedzictwa kulturowego

Cel III – rozwój różnych form turystyki

Cel V - rozwój portu we Fromborku

Cel VI - tworzenie warunków dla rozwoju różnorodnych form przedsiębiorczości na terenie miasta i gminy

Cel VII - przygotowanie miasta Fromborka do ważnych rocznic 700-lecia nadania praw miejskich i 500-lecia przyjazdu Mikołaja Kopernika do miasta

Cel VIII - budowa partnerstw służących rozwojowi gospodarczemu i społecznemu gminy oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców.

Lokalny Program Rewitalizacji jest również spójny z wizją rozwojową zdefiniowaną w strategii: *Miasto i gmina Frombork dumne ze swojej historii, przyjazne dla swoich mieszkańców, turystów i pięknej przyrody, podtrzymuje zasoby dziedzictwa kulturowego, rozwija szkolnictwo i zapewnia szeroki dostęp do kształcenia ustawicznego, otwiera portowe okno na świat, rozwija proekologiczne rolnictwo i różnorodne formy przedsiębiorczości.*

4 PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PRZYGOTOWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA FROMBORK

4.1 Cel strategiczny programu

Bezpośrednim celem Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta jest zapewnienie harmonijnego rozwoju Fromborka poprzez ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru kryzysowego wskazanego do rewitalizacji

Zdefiniowany wyżej cel bezpośredni realizowany będzie poprzez wymienione niżej cele strategiczne i operacyjne:

Cel 1. Wzrost atrakcyjności turystycznej

1.1. Wzbogacenie oferty turystycznej miasta w oparciu o istniejące zasoby dziedzictwa kulturowego

1.2. Modernizację istniejących obiektów i terenów o wartościach zabytkowych

1.3. Poprawa estetyki

1.4. Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury turystycznej

Cel 2. Poprawa jakości życia mieszkańców i ich integracja

2.1. Poprawa stanu zasobów mieszkaniowych

2.2. Zwiększenie bezpieczeństwa oraz poprawa możliwości komunikacyjnych

2.3. Zapewnienie odpowiednich standardów infrastruktury edukacyjnej

2.4. Poprawa jakości infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

2.5. Tworzenie przyjaznej przestrzeni miejskiej

2.6. Zapewnienie podstawowej infrastruktury technicznej

2.7. Przystosowanie przestrzeni publicznej dla potrzeb osób niepełnosprawnych

2.8. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Cel 3. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości

3.1. Wprowadzenie funkcji uzdrowiskowych

3.2. Przywrócenie atrakcyjnym terenom inwestycyjnym utraconych funkcji

3.3. Tworzenie warunków dla powstawania partnerstw publiczno-prywatnych

Oczekiwane efekty

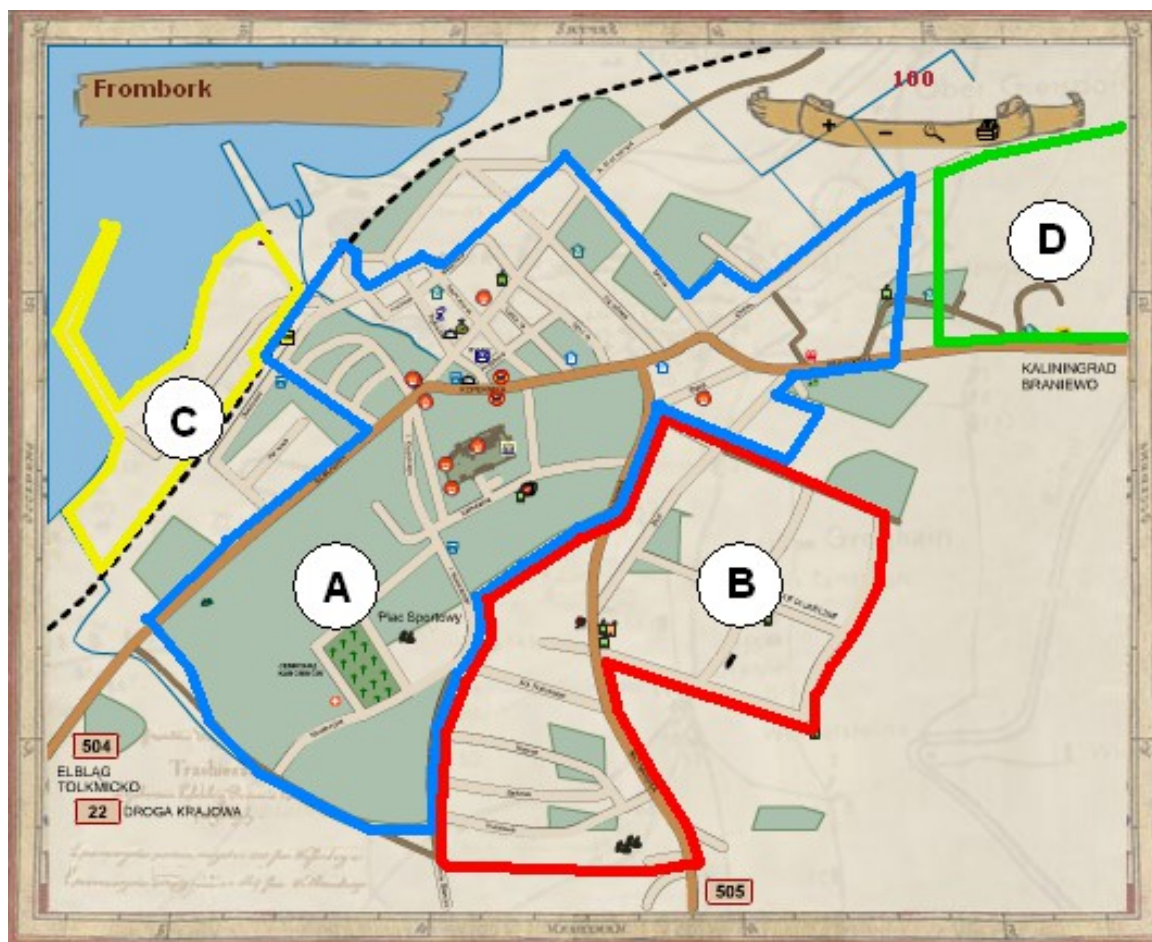
- lokalne ożywienie gospodarcze spowodowane rozwojem turystyki (dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze, funkcje uzdrowiskowe, większa dostępność dla turystów poprzez kolej i port) - wzrost liczby działających firm na terenie miasta,
- zmniejszenie liczby osób bezrobotnych poprzez generowanie nowych miejsc pracy w sektorze usługowym,
- zwiększenie bezpieczeństwa, w tym komunikacyjnego,
- poprawa lokalnego środowiska naturalnego,
- poprawa estetyki przestrzeni w mieście,
- podniesienie jakości życia mieszkańców,
- zatrzymanie procesu degradacji budynków i terenów objętych ochroną konserwatorską,

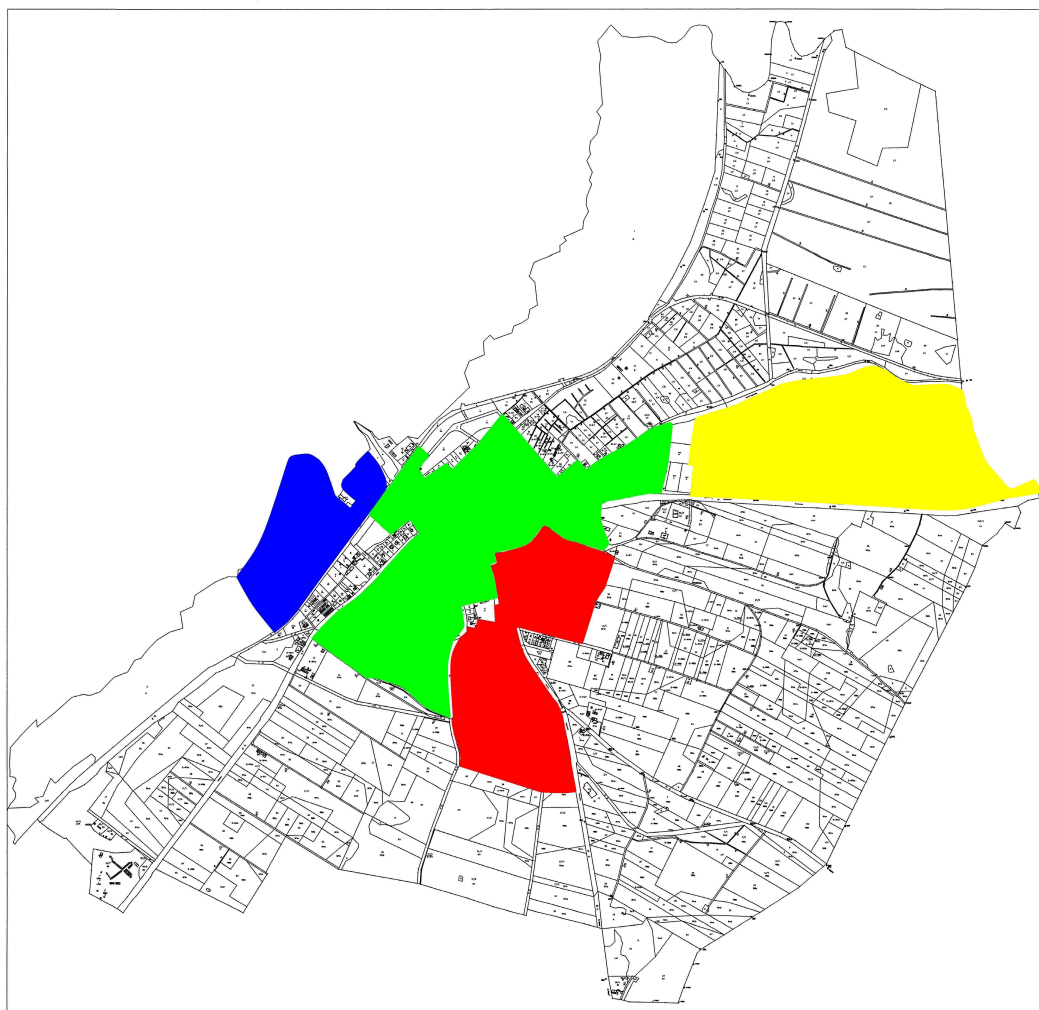
wzmocnienie identyfikacji mieszkańców z miastem oraz ich integracji.

4.2 Zasięg terytorialny obszaru rewitalizowanego i uzasadnienie wyboru.

4.2.1 Zasięg terytorialny

Powierzchnia obszaru wskazanego do rewitalizacji zajmuje około 80% powierzchni miasta. Mieszka tu 90% mieszkańców Fromborka (2 237 osób). Obszar obejmuje swoim zasięgiem szereg różnych terenów problemowych, dlatego też ze względu na odmienną specyfikę poszczególnych części miasta w ramach obszaru rewitalizowanego, problemów tam występujących oraz funkcji które pełnią, podzielono go na cztery zespoły oznaczone literami: A, B, C, D. Zespół A to historyczna część miasta, zespół B obejmuje swoim zasięgiem zdehumanizowane tereny zabudowy mieszkaniowej, C to strefa turystyczno-usługowa, D – teren usługowo-uzdrowiskowy. Granice poszczególnych zespołów przedstawiają poniższe mapy.

Uzasadnienie wyboru obszaru – identyfikacja problemów i wskazanie potencjału

Charakterystyka poszczególnych zespołów

Zespół A obejmuje swoim zasięgiem centrum miasta, w większości są to parcele z zabytkową zabudową oraz zabytkowe tereny zielone: Ogrody Kanoniczne, Cmentarz Kanoników, otoczenie szpitala psychiatrycznego i otoczenie dawnego kościoła św. Ducha (obecnie filia Muzeum Mikołaja Kopernika). Jednocześnie jest niezwykle zróżnicowany przestrzennie, tak historycznie, jak i geograficznie. Południowa i zachodnia część tej strefy położona jest na znacznym wyniesieniu (tzw. *Górny Frombork*), górującym nad częścią północną i wschodnią (tzw. *Dolny Frombork*). Historycznie *Górny Frombork* znajdował się przez wieki w bezpośredniej gestii kościoła, który na terenie Warmii występował w roli pana kraju (tj. władzy państwowej). Natomiast *Dolny Frombork* „należał” do samorządu miejskiego. Reprezentantem kościoła była Kapituła Katedralna, a urzędujący w niej kanonicy (w ich gronie

znajdował się też Mikołaj Kopernik) posiadali bardzo duże uprawnienia we wszystkich sferach życia.

Obecnie *Górny Frombork* to także własność kościoła. Ważnymi użytkownikami na tym obszarze są: Muzeum Mikołaja Kopernika i Szpital Psychiatryczny (oba podmioty podlegają Urzędowi Marszałkowskiemu w Olsztynie). Najcenniejsze dla tożsamości miasta jest Wzgórze Katedralne z katedrą oraz budynkami Muzeum Mikołaja Kopernika (MMK) – pomnik historii Prezydenta RP. Część kanonii jest odrestaurowanych i prowadzona jest w nich działalność społeczno-edukacyjna, część jest opuszczona i zrujnowana, i wymaga kompleksowej modernizacji oraz wprowadzenia nowych funkcji. Ogrody kanoniczne przy odpowiednim doinwestowaniu mogłyby się stać wspaniałym parkiem wypoczynkowym o niezwykłych walorach widokowych dla mieszkańców i turystów.

W *Dolnym Fromborku* na szczególną uwagę zasługują: skwer miejski, rynek miejski, Plac Górników, dawny kościół p.w. św. Mikołaja, Wieża Wodna (z reliktem młyna), Baszta „Żeglarska”, pensjonat na ul. Rybackiej, kościół p.w. św. Wojciecha z dawną „pastorówką” i budynkiem mieszkalnym oraz kilkanaście starych kamieniczek (w tym dom mieszkalny na ul. Błotnej nr 2). Dawny kościół p.w. Św. Mikołaja pełnił po 1945 roku rolę kotłowni miejskiej. Jest to obiekt opuszczony, częściowo zdewastowany (choć zabezpieczony pod względem

budowlanym), o dużej kubaturze. Mogłaby tu powstać reprezentacyjna sala miejska (widowiskowa, centrum konferencyjne itp.). Rynek, Plac Górników i skwer miejski to potencjalny teren o funkcji wypoczynkowo – usługowej, tak dla mieszkańców, jak i turystów odwiedzających Frombork w liczbie ponad 200 000 rocznie. Konieczne jest wykonanie takich prac jak odnowienie nawierzchni, lokalizacja elementów małej architektury (tablice informacyjne, ławeczki, pergole, scena plenerowa, altany, stragany, fontanna), budowa ciągów spacerowych i ścieżek rowerowych, instalacji stylowego oświetlenia itp. Teren przy dworcu został niedawno przejęty przez gminę. Planuje się tu budowę parkingów oraz wydzielenie i sprzedaż działek budowlanych. Dom mieszkalny ul. Błotnej 2 to budynek komunalny (wielorodzinny), wymagający kompleksowego remontu, podobnie jaki inne wpisane do rejestru zabytków budynki mieszkalne (np. ul. Stara nr 4, ul. Kapelańska 2, ul. Elbląska 11).

Zespół A stanowi bardzo ważną, decydującą o tożsamości kulturowej i społecznej część miasta, niestety w dużej części zaniedbaną i zdegradowaną. Brak estetyki i niszczące obiekty o wartościach zabytkowych to główne problemy tego obszaru.

Zespół B obejmuje tereny zabudowy mieszkaniowej (Osiedle Słoneczne, osiedle domów jednorodzinnych), a także teren Zespołu Szkół oraz teren sportowy przy boisku. Osiedle Słoneczne to typowe blokowisko odziedziczone „w spadku” po PGR, budowane w latach 60 – 80 XX wieku, znacząco zdegradowane i zaniedbane: remontów wymagają budynki mieszkalne, nowego zagospodarowania tereny zielone, a rozbudowy i wyposażenia budynek mieszczący dziś trzy placówki społeczne: bibliotekę, dom kultury i przedszkole. Potrzebne są też remonty dróg i chodników osiedlowych, nowe oświetlenie, modernizacja instalacji kanalizacyjno – ściekowej.

Strefa przybrzeżna pełniąca funkcje turystyczno-usługowe to **zespół C**. Jej granicę od strony miasta wyznaczają tory nieczynnej już kolei nadzalewowej, a od wschodu basen portu żeglugi. Teren od portu do mola (około 3 ha) jest własnością Urzędu Miasta i Gminy we Fromborku. Obecnie teren jest zaniedbany i nie spełnia swoich funkcji, dlatego też planowana jest tu wielka inwestycja: budowa portu żeglarskiego we Fromborku.

Zespół D obejmuje teren basenu miejskiego oraz nieużytki, na których znajduje się ujęcie wód geotermalnych. Planuje się wprowadzić w tym miejscu funkcje uzdrowiskowe. Na bazie odkrytych i już przebadanych wód geotermalnych Frombork może zdobyć i rozwinąć funkcje uzdrowiskowe. Jednak aby umożliwić inwestowanie w ten obszar podmiotom prywatnym konieczne jest wykonanie operatu uzdrowiskowego, czyli przygotowanie niezbędnej dokumentacji. W zachodniej części zespołu D znajduje się teren basenu miejskiego. Jest to obiekt, który lata świetności ma już za sobą i podlega ciągłej degradacji. Konieczna jest modernizacja obiektu i nadanie mu właściwych funkcji rekreacyjno-sportowych.

4.2.2 Uzasadnienie wyboru

Opisane wyżej obszary charakteryzują się różnorodną specyfiką występujących zjawisk problematycznych. Obszary wyznaczają już istniejący, nieformalny podział.

Wiele negatywnych zjawisk koncentruje się na wyznaczonych obszarach, przyczyniając się do ich marginalizacji i postępującej degradacji. Jednak wsparcie i pomoc skierowana do tych rejonów miasta będą podstawą do odwrócenia negatywnych tendencji i odnowy w sferze społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej. Obszary te dzięki wsparciu z zewnątrz mają realne możliwości uruchomienia potencjału drzemącego w lokalnej społeczności.

Poprawa estetyki tych obszarów oraz stanu infrastruktury będzie ważnym impulsem do pobudzenia inicjatyw obywatelskich zarówno na poziomie lokalnym (osiedla mieszkaniowe) jak i w aspekcie funkcjonowania całego miasta (organizacje społeczne i instytucje publiczne).

Pobudzenie przedsiębiorczości powinno dać szanse znalezienia zatrudnienia wśród osób bezrobotnych. Uruchomienie inwestycji służących turystyce pozwoli na rozwój punktów gastronomicznych, usług hotelowych, wypożyczalni sprzętu turystycznego itp.

Zagospodarowanie przestrzenne

Teren przeznaczony do rewitalizacji obejmuje najważniejsze obszary miasta, tradycyjnie decydujące o jego charakterze i stymulującym dalsze kierunki rozwoju.

Obszary te cechuje jednak brak uporządkowanej przestrzeni, duże kontrasty architektoniczne (w tym sąsiedztwo zabytkowych budowli i socrealistycznej zabudowy mieszkaniowej).

Jednak przy zastosowaniu wielu wzajemnie uzupełniających się działań i technik można ten niekorzystny obraz zmienić. Szczególnie ważne jest tutaj zadbanie o ochronę najcenniejszych zabytkowych budowli:

Obiekty zabytkowe

ZABYTKI ARCHITEKTURY UJĘTE W WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

Lp.	Nazwa obiektu	Nr wpisu do rejestru	lokalizacja
NA OBSZARZE MIASTA FROMBORK			
1.	Założenie urbanistyczne starego miasta we Fromborku ze Wzgórzem Katedralnym i ogrodzeniem warowni	F/61 z dn.15.10.1958	Teren Starego Miasta we Fromborku
2.	Kanał i jego relikty, a także relikty budowli z nim związanych	1305 z dn.27.06.1968	Kanał od rzeki Bauda do Zalewu Wiślanego
3.	Warownia Katedralna (mury obronne)	F/61 z dn.15.10.1958	Wzgórze Katedralne
4.	Kaplica p.w. Zbawiciela oraz Św. Teodora z Amazji	F/5/1957/478/95 z dn. 04.10.1995	Wzgórze Katedralne
5.	Katedra p.w. Wniebowzięcia N.M.P. i Św. Andrzeja Apostoła	F/5/1957/478/95 z dn. 04.10.1995	Wzgórze Katedralne
6.	Kaplica Św. Jerzego	F/5/1957/478/95 z dn. 04.10.1995	Wzgórze Katedralne
7.	Muzeum Mikołaja Kopernika (kuria NMP)	F/60 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
8.	Nowy Wikariat	F/14 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
9.	Kapitułarz	F/6 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
10.	Brama południowa	F/11 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
11.	Brama zachodnia	F/9 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
12.	Basteja wschodnia	F/7 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
13.	Kaplica Św. Anny i szpital Św. Ducha	F/1/1953/477/95 z dn.23.11.1995	ul. Stara 6
14.	Kaplica Św. Józefa	483/95 z dn. 27.10.1995	ul. Katedralna, przed ogrodzeniem Pałacu Biskupiego
15.	Kanonia p.w. Św. Michała	F/23	ul. Krasickiego
16.	Kanonia p.w. Św. Piotra	F/22	ul. Krasickiego 6
17.	Budynek mieszkalny	563/98 z dn.19.05.1998	ul. Błotna 2
18.	Ogrodzenie kościoła p.w. Św. Mikołaja	F/56 z dn.18.10.1958	ul. Mickiewicza
19.	Pensjonat (dawniej magazyn)	A-1646 z dn. 04.11.1999	ul. Rybacka 12
20.	Most kolejowy – element Kanału Kopernika	1305 z 27.06.1968	ul. Kolejowa
21.	Dom mieszkalny (tylko piwnica - dawna kanonia Św. Ludwika)	F/21 z dn. 15.10.1958 Zmiana	ul. Katedralna 15
22.	Kanonia p.w. Matki Boskiej Wniebowziętej	F/20 z dn. 15.10.1958	ul. Katedralna 13
23.	Wieża wodna i relikł młyna wodnego	126/89	ul. Elbląska
24.	Most drogowy – element Kanału	1305 z dn.	droga krajowa 504 - Kanał

	Kopernika	27.06.1968 r.	Kopernika
25.	Zespół Kurii	F/10 z 15.10.1958	ul. Katedralna i ul. Krasickiego
26.	Kuria („druga”)	F/60 z 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
27.	Wieża „Kopernika” (północno-zachodnia)	543/58 z 1998	Wzgórze Katedralne
28.	Baszta Południowa (wieża prochowa)	F/18 z dn.15.10.1958	ul. Katedralna 8
29.	Baszta Północna	F/27 z dn. 17.10.1958	ul. Katedralna 8
30.	Wieża Radziejewskiego (Dzwonnica)	F/19 z dn.17.10.1958	Wzgórze Katedralne
31.	Kościół Św. Wojciecha z d. „Pastorówką” oraz z domem mieszkalnym	472/95 z dn. 03.07.1995	ul. Elbląska 5
32.	Kaplica p.w. Św. Jerzego	660/67 z dn. 12.10.1967	ul. Braniewska
33.	Pałac Biskupi (Ferbera)	662/67 z dn.16.10.1967	ul. Katedralna
34.	Brama Północna	F/17 z dn.17.10.1958	Wzgórze Katedralne
35.	Kanonia Św. Ignacego	F/8 z dn. 15.10.1958	ul. Katedralna 11
36.	Kanonia Św. Stanisława Kostki	F/24 z dn. 15.10.1958	ul. Krasickiego 2
37.	Baszta „Żeglarska”	F/57 z 17.10.1958	ul. Basztowa 8
38.	Budynek mieszkalny(dawna szkoła)	58/82 z dn. 28.04.1982	ul. Elbląska 11
39.	Kamieniczka	F/54 z dn. 19.10.1958	ul. Kapelańska 2
40.	Budynek mieszkalny	F/55 z dn. 19.10.1958	ul. Katedralna 7
41.	Dawny kościół paraf. P.w. Św. Mikołaja	484/95/F12/1953 484/95 z dn. 8.12.1995	ul. Mickiewicza
42.	Dzwonnica przy kościele p.w.Św. Mikołaja	F/58 z dn. 17.10.1958	ul. Mickiewicza
43.	Dom mieszkalny	663/67 z dn. 16.10.1967	ul. Stara 4
44.	Cmentarz kanoników		ul. Sanatoryjna

- Źródło: opracowanie własne na podstawie rejestru zabytków WUOZ w Olsztynie, Delegatura w Elblągu, UM i G we Fromborku,2010r.

Zasoby mieszkaniowe

Na terenie wyznaczonym do rewitalizacji znajdują się także strefy zwartej zabudowy mieszkaniowej o charakterze wielorodzinnym. Największe osiedla to Osiedle Słoneczne w obszarze B i Osiedle przy Rynku w obszarze A. Tereny te charakteryzują się brakiem infrastruktury rekreacyjnej dla mieszkańców bloków. Zieleń osiedlowa jest zniszczona i zaniedbana, wymaga pielęgnacji i nowych nasadzeń. Brakuje bezpiecznych placów zabaw dla

dzieci. Ławki oraz inne urządzenia tzw małej architektury są zniszczone lub w złym stanie. Oświetlenie oraz stan osiedlowych alejek wymagają gruntownej poprawy.

Brakuje lokali do prowadzenia klubów osiedlowych i świetlic. Renowacji wymagają fasady, część instalacji oraz ciągi komunikacyjne w budynkach

Identyfikacja problemów

Kumulacja problemów społecznych

Z analizy przeprowadzonej przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Fromborku wynika, że wszystkie osoby objęte pomocą społeczną na terenie miasta zamieszkują dwa zespoły wskazane do rewitalizacji: A i B. Powodem trudnej sytuacji ekonomicznej tych osób jest głównie długotrwałe bezrobocie, które powoduje wykluczenie społeczne i utrudniony powrót na rynek pracy.

Niski poziom i degradacja substancji mieszkaniowej

Wszystkie 124 lokale komunalne znajdujące się na terenie miasta zlokalizowane są na obszarze rewitalizowanym. Spośród 40 budynków mieszkalnych i mieszkalno-usługowych znajdujących się w zasobach gminy aż 70% pochodzi z okresu przedwojennego (1 z XIX wieku, 5 z przełomu XIX i XX wieku oraz 22 z początku XX wieku). Budynki, w których znajdują się lokale komunalne są wyeksploatowane i wymagają gruntownych remontów. Żaden z lokali nie jest podłączony do gazu z sieci i aż 49 nie posiada centralnego ogrzewania (40%). Pokrycie dachu 4 z 40 budynków komunalnych wykonane jest z eternitu.

Na obszarze rewitalizowanym zlokalizowane jest również Osiedle Słoneczne stanowiące zabudowę wielorodzinną byłych P.G.R. Pilna potrzeba jego rehabilitacji została wskazana w Studium ukierunkowań i warunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Frombork.

Negatywne trendy demograficzne

W 2007 roku różnica między liczbą zameldowań a wymeldowań na terenie obszaru rewitalizowanego była mniejsza niż wartość dla terenu całego miasta (23 w stosunku do 27): z Fromborka wymeldowało się 31 osób (wszystkie z obszaru rewitalizowanego), a zameldowało się 58 (w tym 54 na obszarze rewitalizowanym).

Braki w infrastrukturze technicznej

Dla zapewnienia samopodtrzymującego się rozwoju obszaru objętego rewitalizacją konieczne jest zapewnienie odpowiedniego stanu podstawowej infrastruktury technicznej. Dużym problemem obszaru jest zwłaszcza zły stan ciągów komunikacyjnych: dróg i chodników.

Przestępczość¹¹

Na terenie miasta Fromborka miejscami, gdzie obserwuje się największą ilość zdarzeń o charakterze przestępczym oraz chuligańskim są zespoły A i B wskazane do rewitalizacji.

Zespół A jest to strefa na terenie której występuje największa ilość przestępstw z grupy przeciwko mieniu oraz przeciwko życiu i zdrowiu. W roku 2006 z pośród 39 przestępstw przeciwko mieniu zanotowanych na terenie miasta i gminy Frombork tylko w samej strefie A zaistniało 18 (46%). Natomiast z grupy przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, gdzie w roku 2006 na terenie miasta i gminy Frombork wszystkich tego typu przestępstw było 7, w strefie A zaistniało 5 (71%). Ponadto w strefie A odnotowana jest największa ilość zdarzeń o charakterze chuligańskim tj. dewastacji urządzeń i obiektów użyteczności publicznej takich jak przystanki, znaki drogowe, ławki oraz śmietniki. **Zespół B** to strefa typowo mieszkaniowa, w związku z czym występuje tu największa ilość przestępstw z grupy przeciwko rodzinie i opiece: w roku 2006 zaistniały tu 4 tego typu przestępstwa na 5 odnotowanych na terenie całego miasta (80%). **Zespoły C i D** są najmniej zagrożonymi na występowanie tego typu przestępstw, w strefach tych sporadycznie odnotowano zarówno przestępstwa przeciwko mieniu, jak i życiu i zdrowiu. Ponadto **zespoły A i D** w roku 2006 były najbardziej zagrożone występowaniem zdarzeń przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji tj. wypadki drogowe i nietrzeźwi uczestnicy ruchu drogowego z uwagi na przebiegające przez te strefy główne trasy komunikacyjne tj. ul. Elbląska, Kopernika i Braniewska. Spośród 28 przestępstw

¹¹ Na podstawie informacji przekazanych przez Posterunek Policji we Fromborku

odnotowanych na terenie Fromborka w roku 2006, na terenie zespołów A i D zaistniało 10 (36%).

Charakteryzując pod względem bezpieczeństwa obszar wskazany do rewitalizacji należy stwierdzić, że najbardziej zagrożonym obszarem zarówno pod względem przestępstw przeciwko mieniu, życiu i zdrowiu, bezpieczeństwu w komunikacji jak i zdarzeń o charakterze chuligańskim jest zespół A. W strefie tej znajduje się wiele lokali gastronomicznych, co sprzyja powstawaniu bójek i pobić, jak i dewastacji urządzeń i obiektów użyteczności publicznej przez osoby nietrzeźwe. Ponadto na terenie tej strefy występuje większość obiektów historycznych jak i parkingów, co w sezonie letnim przy wzmożonym ruchu turystycznym sprzyja zaistnieniu kradzieżom mienia i kradzieżom z włamaniem do pojazdów. Również obszar C, „atrakcyjny” zwłaszcza dla młodzieży do spędzania czasu z uwagi na bliskość Zalewu i na małe zamieszkanie, ale z dużą ilością miejsc nieoświetlonych jest miejscem występowania zwłaszcza chuligańskich bójek.

Potencjał obszaru rewitalizowanego

Bez wątplenia największym potencjałem obszaru wskazanego do rewitalizacji jest jego wartość dla kulturowego dziedzictwa Fromborka: wszystkie 45 obiektów wpisanych do rejestru zabytków znajduje się na terenie rewitalizowanym. Ponadto zlokalizowane tu są tereny inwestycyjne, które w chwili obecnej nie wykorzystują w pełni swojego potencjału: obszary kolejowe, port oraz tereny na których ma powstać uzdrowisko.

Ze względu na potencjał turystyczny, na obszarze rewitalizowanym skupia się działalność gospodarcza: funkcjonuje tu wszystkie 56 podmiotów prowadzących działalność handlowo-usługową we Fromborku. Działania rewitalizacyjne planowane na tym terenie, poprzez wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru wpłyną na zwiększenie ruchu turystycznego w mieście, i co za tym idzie pobudzenie przedsiębiorczości i wzrost miejsc pracy.

4.3 Analiza wskaźnikowa

TABELA 4 POWIERZCHNIA ORAZ LICZBA LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH

OBSZAR	POWIERZCHNIA		OSOBY ZAMELDOWANE		GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA
	ha	% powierzchni Fromborka	szt	% ludności Fromborka	osoby/km2
A	235,9	31,1 %	1030	41,1%	436,63
B	87,4	11,5 %	1225	48,9%	1401,95
C	20,5	2,7 %	10	0,4%	48,78
D	249,9	32,9 %	0	0,0%	-
SUMA	593,7	78,2%	2 265	90,4%	381,56
FROMBORK	759,00	100,0%	2 507	100,0%	330,30

Źródło: Urząd Miasta i Gminy we Fromborku

TABELA 5 LICZBA POSTĘPOWAŃ EGZEKUCYJNYCH W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH

OBSZAR	liczba postępowań egzekucyjnych	liczba ludności	liczba postępowań egzekucyjnych na 100mieszkańców
A	2	1 030	1,94
B	1	1 225	0,82
C	0	10	0,00
D	0	-	-
SUMA	3	2 265	1,32
FROMBORK	3	2 507	1,20

Źródło: Urząd Miasta i Gminy we Fromborku

TABELA 6 LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ

OBSZAR	liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	liczba ludności	liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000mieszkańców
A	253	1 030	245,63
B	341	1 225	278,30

C	2	10	200,00
D	0	-	-
SUMA	596	2 265	263,10
FROMBORK	601	2 507	239,73
warm- maz.	108		

Źródło: Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Fromborku

TABELA 7 POZIOM AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ LUDNOŚCI

OBSZAR	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	liczba ludności	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
A	92	1 030	8,93
B	105	1 225	8,57
C	5	10	50,00
D	1	-	-
SUMA	63	2 265	8,96
FROMBORK	74	2 507	9,21
warm- maz	7,8		

Źródło: Urząd Miasta i Gminy we Fromborku

TABELA 8 LICZBA BUDYNKÓW.

OBSZAR	liczba budynków	liczba budynków wybudowanych przez 1989r.	
		szt.	%
A	102	94	92,2%
B	65	59	90,8%
C	6	6	100,0%
D	2	1	50,0%
SUMA	175	160	91,4%
FROMBORK	189	171	90,5%
warm- maz	89,10%		

Źródło: Urząd Miasta i Gminy we Fromborku

TABELA 9 POZIOM PRZESTĘPCZOŚCI.

OBSZAR	liczba przestępstw	liczba ludności	liczba przestępstw na 1000 mieszkańców
A	62	1 030	60,19
B	28	1 225	22,85
C	1	10	100,00
D	4	-	-
SUMA	95	2 265	41,94
FROMBORK	99	2 507	39,49
warm- maz	34,3		

Źródło: Posterunek Policji we Fromborku

Mapa obszarów niebezpiecznych:

Według rozeznania Policji niebezpieczne miejsca na terenie Fromborka, w których obserwuje się zwiększoną przestępczość to:

- okolice Rynku – ul. Rybacka (obszar A)
- okolice portu i mola (obszar C)
- rejon przy kanale , ul. Portowa (obszar A)
- ul. Krasickiego i Sanatoryjna (obszar B)
- osiedle Słoneczne (obszar B)

Niski poziom wydajności energetycznej budynków:

W większości budynków w obszarze rewitalizowanym ma niska wydajność energetyczną. Wynika to z braku środków finansowych wspólnot mieszkaniowych na działania termomodernizacyjne. Z uwagi na skoncentrowanie budynków w dwóch obszarach A i B tam też ich jakość jest najniższa, na co wskazują wartości wskaźników opisanych powyżej.

TABELA 10 WSKAŹNIKI KRYZYSOWOŚCI- CZY WYSTĘPUJĄ

OBSZAR	WYSOKI POZIOM UBOSTWA	WYSOKI POZIOM BEZROBOCIA	WYSOKI POZIOM PRZESTĘPCZ OŚCI	NISKI POZIOM AKTYWNOŚCI GOSPODARCZ EJ	NISKI POZIOM ZASOBU MIESZKANIOW EGO
A	X	X	X	X	X
B	X	X		X	X
C		X	X		X
D					

4.4 Identyfikacja obszarów priorytetowych

Ze względu na dziedzictwo kulturowe i potencjał gospodarczo-turystyczny, jak i kumulacji zjawisk problematycznych wyodrębniono dwa najważniejsze obszary – A i B . Są one również zgodne z wynikiem konsultacji społecznych. W tych też obszarach będą skupiały się projekty priorytetowe realizowane przez Urząd Miasta. W pierwszej kolejności realizowany będzie projekt : „ **Rewitalizacja obszaru Starego Miasta we Fromborku**”.

4.5 Oczekiwane wskaźniki osiągnięć

Wskaźniki realizacji celów Programu Rewitalizacji

Produkty	• ilość zmodernizowanych obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe [szt.] • ilość zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych [szt.] • powierzchnia zmodernizowanych dróg/ulic wraz z infrastrukturą [m²] • powierzchnia zaadaptowana na nowe funkcje społeczno- gospodarcze [m²] • ilość zmodernizowanych budynków mieszkalnych [szt.] • powierzchnia zagospodarowanej przestrzeni publicznej [m²]
Rezultaty	• liczba nowych firm/instytucji/MŚP zlokalizowanych na obszarze rewitalizowanym [szt.]

	• liczba miejsc pracy utworzonych wskutek realizacji inwestycji [szt] • ilość osób korzystająca z nowej infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej [liczba osób] • ilość osób, których warunki mieszkaniowe uległy poprawie [liczba osób]
Oddziaływanie	• wzrost liczby turystów na terenie miasta poprzez rozszerzenie oferty • wzrost zatrudnienia na terenie miasta i gminy • zmniejszenie udziału ludności korzystającej z pomocy społecznej • zmniejszenie poziomu przestępczości • przyrost liczby mieszkańców • rozwój przedsiębiorczości (wzrost liczby przedsiębiorstw)

5 PLANOWANE DZIAŁANIA DO REALIZACJI

✓ Działania realizowane przez Urząd Miasta i Gminy we Fromborku

Dotyczące przestrzeni publicznej i infrastruktury technicznej

Lp.	Strefa Miasta	Nazwa zadania	Okres realizacji	Łącznie w latach	Dofinansowanie		Udział własny	
				zł	%	zł	%	zł
1	A	Rewitalizacja obszaru Starego Miasta we Fromborku: - rynku miejskiego - kanału kopernika - budynku mieszkalnego przy ul. Błotnej 2	2012-2014	3 872 025,91	54,36%	1999900,57	45,64%	1679092,39
2	B	Przebudowa ulic na Osiedlu Słonecznym we fromborku z dojazdami do budynków, chodnikami i miejscami postojowymi oraz infrastrukturą techniczną, kanalizacyjną i oświetleniem ulicznym	2011-2012	4 072 570,00	0%	0,00	100%	4 072 570,00
3	D	Budowa zjazdu z drogi 504 do działek budowlanych	2012	90 000,00	0%	0,00	100%	90 000,00
4	A	Budowa ulicy Jaśminowej we Fromborku	2012-2013	1 500 000,00	0%	0,00	100%	1 500 000,00
5	A	Rewitalizacja skweru miejskiego we Fromborku oraz budowa amfiteatru	2014 -2016	4 086 750,00	70%	2 860 725,00	30%	1 500 000,00
6	B	Budowa kanalizacji sanitarnej, grawitacyjnej i tłocznej z pompownią Bogdany-Frombork oraz rozbudowa kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej na ul. Osiedle Słoneczne we Fromborku	2012-2013	1 940 680,00	85%	1 649 578,00	15%	291 102,00
7	D	Koncepcja programowo przestrzenna terenu przyszłego uzdrowiska we Fromborku	2012-2014	300 000,00	85%	255 000,00	15%	45 000,00

Dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej i turystycznej

Lp.	Strefa Miasta	Nazwa zadania	Okres realizacji	Łącznie w latach	Dofinansowanie		Udział własny	
				zł	%	zł	%	zł
1	B	Modernizacja budynku mieszczącego przedszkole, dom kultury i bibliotekę	2013-2014	500 000,00	85%	425 000,00	15%	75 000,00
2	B	Przebudowa stadionu miejskiego we Fromborku - etap II - wykonanie odwodnienia płyty stadionu i wymiana ogrodzeń	2011-2012	253 550,00	80%	202 840,00	20%	50 710,00
3	B	Budowa składanego lodowiska sezonowego w ramach Programu "Biały Orlik"	2012-2013	600 000,00	50%	300 000,00	50%	300 000,00
4	C	Zagospodarowanie terenu nabrzeża portowego we Fromborku z placem zabaw	2012-2013	1 040 000,00	85%	884 000,00	15%	156 000,00
5	C	Rozbudowa portu żeglarskiego we Fromborku	2009-2016	17 422 928,00	70%	12 196 049,60	30%	5 226 878,40
6	B	„Modernizacja obiektu pełniącego funkcje opiekuńczo-wychowawczą poprzez modernizację bloku kuchennego oraz wzbogacenie bazy przedszkola do prowadzenia różnorodnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci - Now@ er@ w przedszkolu”	2012-2014	109 000,00	85%	92 650,00	15%	16 350,00
7	B	Rozbudowa hali sportowej w Zespole Szkół we Fromborku	2015-2016	1 000 000,00	50%	500 000,00	50%	500 000,00
8	B	Modernizacja budynku przy ulicy Młynarskiej na Klub Integracji Społecznej i siedzibę dla MGOPS	2013-2014	400 000,00	85%	340 000,00	15%	60 000,00
SUMA			2009-2016	20 825 478,00	-	14 940 539,60	-	6 384 938,40

✓ Działania realizowane przez beneficjentów zewnętrznych- Wspólnoty Mieszkaniowe

Lp.	Strefa Miasta	Nazwa zadania	Okres realizacji	Łącznie w latach	Dofinansowanie		Udział własny	
				zł	%	zł	%	zł
1	A	Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ul. Elbląskiej 5 we Fromborku	2013-2015	450 000,00	85%	382 500,00	15%	67 500,00
2	A	Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ul. Kopernika 13 we Fromborku	2013-2015	430 000,00	85%	365 500,00	15%	64 500,00
3	A	Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 12 we Fromborku	2013-2015	410 000,00	85%	348 500,00	15%	61 500,00
4	B	Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ul. Młynarskiej 3 we Fromborku	2013-2015	450 000,00	85%	382 500,00	15%	67 500,00
5	B	Remont wielorodzinnego budynku po byłym P.G.R. Osiedle Słoneczne 4 we Fromborku	2013-2015	450 000,00	85%	382 500,00	15%	67 500,00
6	B	Remont wielorodzinnego budynku po byłym P.G.R. Osiedle Słoneczne 8 we Fromborku	2013-2015	470 000,00	85%	399 500,00	15%	70 500,00
7	B	Remont wielorodzinnego budynku po byłym P.G.R. Osiedle Słoneczne 12 we Fromborku	2013-2015	400 000,00	85%	340 000,00	15%	60 000,00
8	B	Remont wielorodzinnego budynku po byłym P.G.R. Osiedle Słoneczne 6 we Fromborku	2013-2015	420 000,00	85%	357 000,00	15%	63 000,00
9	B	Remont wielorodzinnego budynku po byłym P.G.R. Osiedle Słoneczne 9 we Fromborku	2013-2015	460 000,00	85%	391 000,00	15%	69 000,00
10	B	Remont wielorodzinnego budynku po byłym P.G.R. Osiedle Słoneczne 13 we Fromborku	2013-2015	380 000,00	85%	323 000,00	15%	57 000,00
11	B	Remont wielorodzinnego budynku po byłym P.G.R. Osiedle Słoneczne 1 we Fromborku	2013-2015	400 000,00	85%	340 000,00	15%	60 000,00
12	B	Remont wielorodzinnego budynku po byłym P.G.R. Osiedle Słoneczne 7 we Fromborku	2013-2015	380 000,00	85%	323 000,00	15%	57 000,00

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007-2015

13	B	Remont wielorodzinnego budynku po byłym P.G.R. Osiedle Słoneczne 11 we Fromborku	2013-2015	420 000,00	85%	357 000,00	15%	53 550,00
14	B	Remont wielorodzinnego budynku po byłym P.G.R. Osiedle Słoneczne 14 we Fromborku	2013-2015	280 000,00	85%	238 000,00	15%	35 700,00
15	B	Remont wielorodzinnego budynku po byłym P.G.R. Osiedle Słoneczne 3 we Fromborku	2013-2015	280 000,00	85%	238 000,00	15%	35 700,00
16	A	Remont zabytkowego budynku mieszkalnego ul. Kapelańskiej 3 we Fromborku	2013-2015	430 000,00	85%	365 500,00	15%	54 825,00
17	A	Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ul. Kościelnej 8 we Fromborku	2013-2015	260 000,00	85%	221 000,00	15%	33 150,00
18	A	Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 13,15 we Fromborku	2013-2015	555 000,00	85%	471 750,00	15%	70 762,50
19	A	Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ul. Szkolnej 12 we Fromborku	2013-2015	300 000,00	85%	255 000,00	15%	38 250,00
20	A	Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ul. Katedralnej 15 we Fromborku	2013-2015	600 000,00	85%	510 000,00	15%	76 500,00
21	A	Remont zabytkowego budynków mieszkalnych przy ul. Mickiewicza 2,4,6,6a we Fromborku	2013-2015	1 100 000,00	85%	935 000,00	15%	140 250,00
22	B	Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ul. Młynarskiej 1 we Fromborku	2013-2015	470 000,00	85%	399 500,00	15%	59 925,00
23	B	„Stare Miasto Frombork” – remont budynku mieszkalno- użytkowego przy ul. Mickiewicza 3-3A we Fromborku wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu	2013-2015	272 500,00	85%	231 625,00	15%	34 743,75
24	A, B	Renowacja wspólnych części wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul. Osiedle Słoneczne 10, Poczтова 3-7, Braniewska 7 we Fromborku	2013-2015	463 500,00	85%	393 975,00	15%	59 096,25
SUMA			2013-2015	5 431 000,00	-	4 616 350,00	-	692 452,50

Projekt Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej „Zatoka”

Lp.	Strefa Miasta	Nazwa zadania	Okres realizacji	Łącznie w latach	Dofinansowanie		Udział własny	
				zł	%	zł	%	zł
1	A	Rewitalizacja osiedla „Stare Miasto” we Fromborku	2012-2014	1 142 200,00	50%	571 100,00	50%	571 100,00
SUMA			2012-2014	1 142 200,00	-	571 100,00	-	571 100,00

Pozostałe inwestycje beneficjentów zewnętrznych

Lp.	Strefa Miasta	Nazwa zadania	Okres realizacji	Łącznie w latach	Dofinansowanie		Udział własny	
				zł	%	zł	%	zł
1	A	Ośrodek ekologiczno – astronomiczny we Fromborku - <i>Hufiec Elbląg, Związek Harcerstwa Polskiego</i>	2011-2012	2 000 000,00	50%	1 000 000,00	50%	1 000 000,00
2	A	Zagospodarowanie parku miejskiego tzw. Ogrodów Kanonicznych	2013	150 000,00	50%	75 000,00	50%	75 000,00
3	A	Remont dachu biura i magazynu, docieplenie biura i magazynów, remont placu bazy PPHU „Copernicus” spółka z o.o.	2012	1 000 000,00	50%	500 000,00	50%	500 000,00
4	A	Termomodernizacja i przystosowanie pokrycia dachowego w budynku remizy OSP Frombork przy ul. Braniewskiej 5 do istniejącej zabudowy	2012-2013	430 000,00	50%	215 000,00	50%	215 000,00
5	A	Budowa Sali konferencyjno- szkoleniowej z zapleczem noclegowym - „Ciach” Przedsiębiorstwo Wielobranżowe, Dom Familijny „Rheticus”	2014 -2016	1 450 000,00	50%	725 000,00	50%	725 000,00
SUMA			2011-2016	5 030 000,00	-	2 515 000,00	-	2 515 000,00

6 PLAN FINANSOWY REALIZACJI REWITALIZACJI

Zadania planowane do realizacji w ramach Lokalnego Programu rewitalizacji będą finansowane z następujących źródeł:

- Budżet Miasta Frombork
- Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Spójności
- Środki własne spółdzielni wspólnot mieszkaniowych
- Budżet państwa
- Środki podmiotów prywatnych
- Inne środki

Lp.	Projekty realizowane przez Urząd Miasta	Okres realizacji	Łącznie w latach	Dofinansowanie		Udział własny	
			zł	%	zł	%	zł
		2007-2015	37187503,91	66,94	24891859,87	33,06	12376586,09

Lp.	Projekty realizowane przez Beneficjentów zewnętrznych	Okres realizacji	Łącznie w latach	Dofinansowanie		Udział własny	
			zł	%	zł	%	zł
		2007-2015	16703200	72,07	12037450	27,93	4 665 750

Przewidywane szczegółowy podział dofinansowania zamieszczono przy opisie działań w pkt.5

7 KONSULTACJE SPOŁECZNE

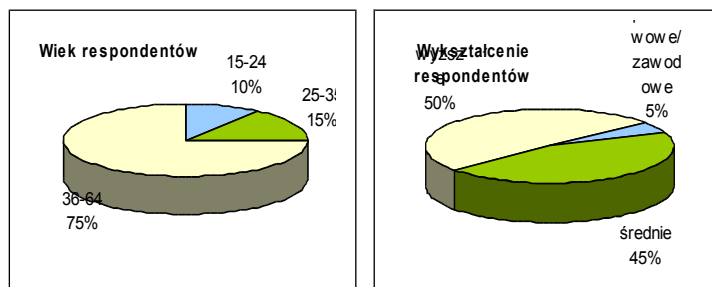
Pracom nad Lokalnym Programem Rewitalizacji towarzyszyły szerokie konsultacje społeczne, w których wzięło udział duże grono podmiotów biorących udział w życiu społeczno-gospodarczym miasta.

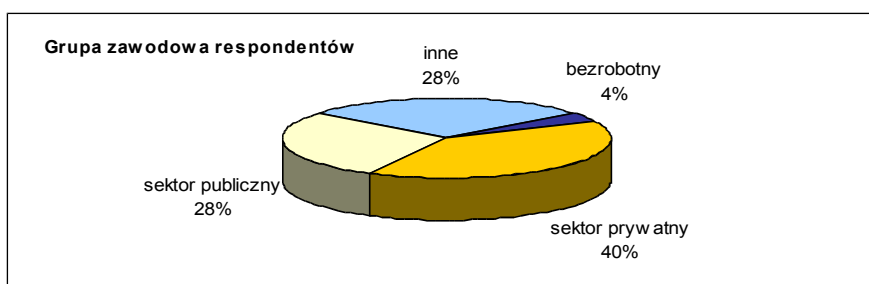
Informacje na temat postępów prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji na bieżąco umieszczane były na stronie internetowej Fromborka (www.frombork.pl), jednym z elementów konsultacji było także seminarium „Rewitalizacja Miasta Frombork”, które odbyło się 22 września 2007r. Wzięło w nim udział 27 osób reprezentujących różne podmioty działające na terenie miasta. Celem spotkania było przedstawienie planów dotyczących rewitalizacji miasta i rozpoczęcie dyskusji na ten temat. Seminarium spełniło również rolę informacyjną przybliżając uczestnikom pojęcie rewitalizacji.

Równolegle przeprowadzono ankietę dotyczącą potrzeb rewitalizacyjnych Fromborka: łącznie wzięły w niej udział 24 osoby, z czego 6 wypełniło ankietę umieszczoną na stronie internetowej, a 18 ankietę w wersji papierowej dostępną podczas seminarium. Poniżej przedstawiono wyniki ankiety.

Respondenci

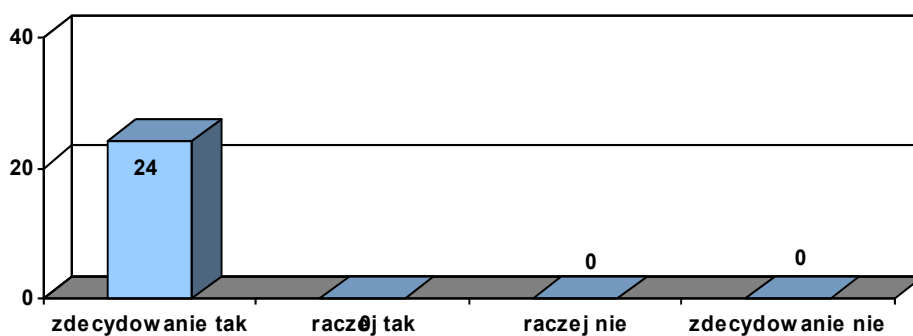
Wśród uczestników ankiet kobiety stanowiły 55% respondentów. Wiek, wykształcenie oraz przynależność do grupy zawodowej osób ankietowanych przedstawiają poniższe wykresy.

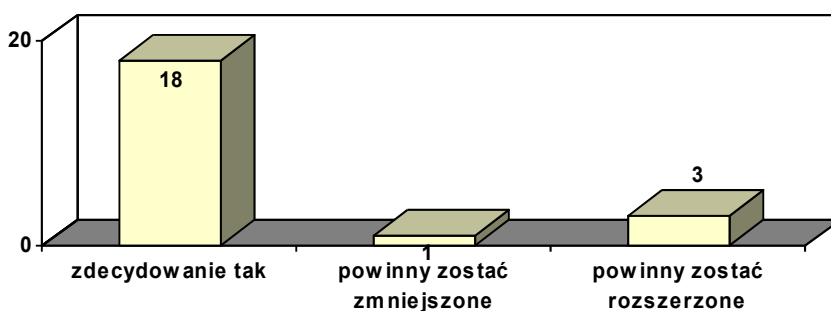

Wyniki ankiet

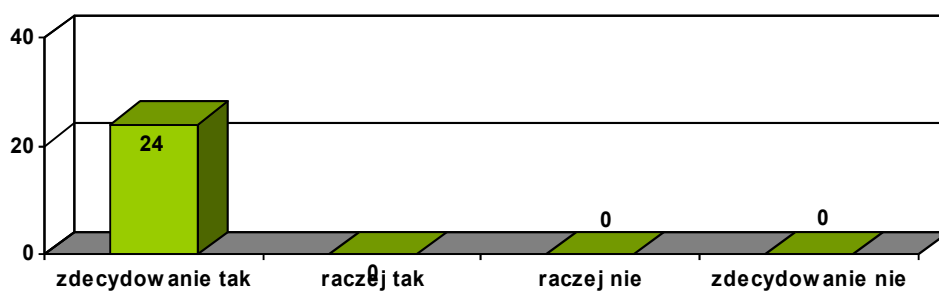
1) Czy Pana(i) zdaniem miasto Frombork potrzebuje stworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji?

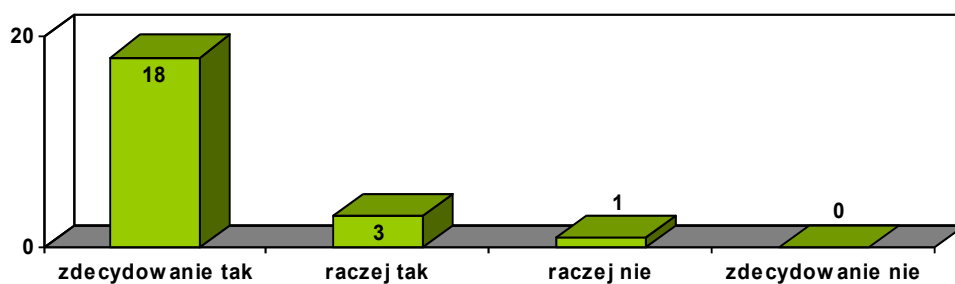
2) Czy według Pana(i) obszary rewitalizowane zostały wskazane właściwie?

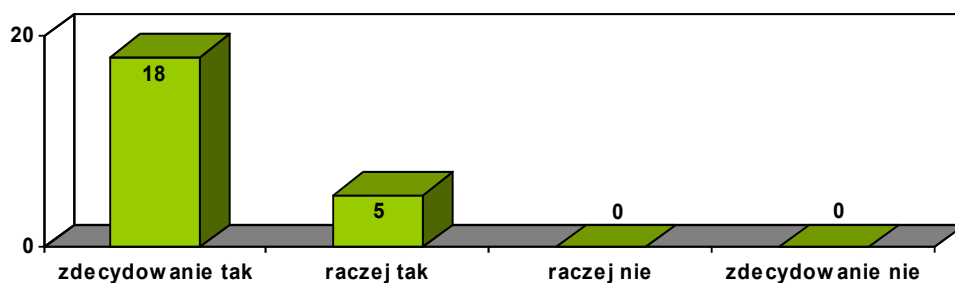
Czy obszar A wymaga rewitalizacji?

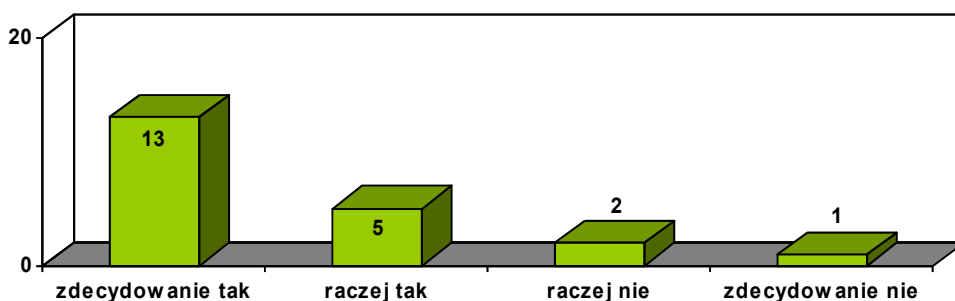
Czy obszar B wymaga rewitalizacji?

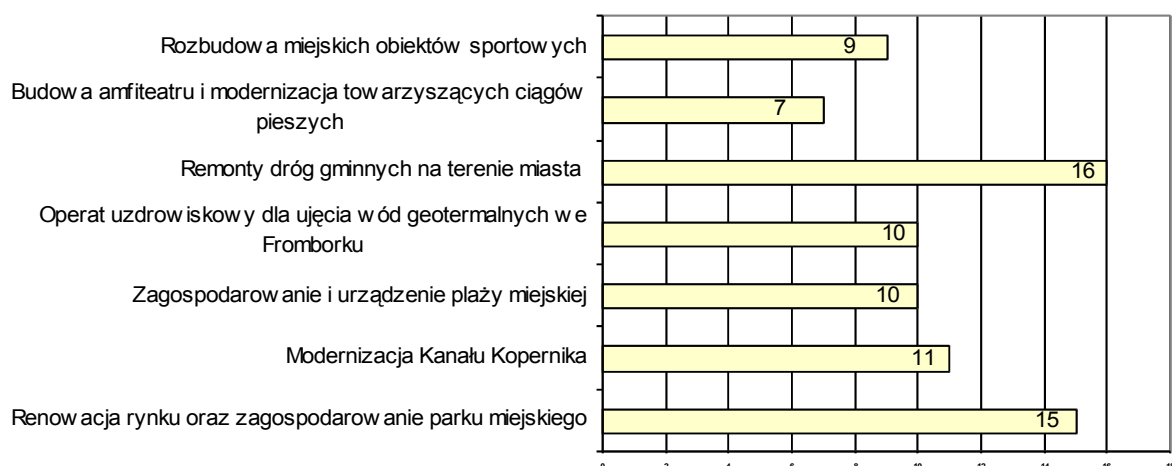
Czy obszar C wymaga rewitalizacji?

Czy obszar D wymaga rewitalizacji?

3) Które z niżej wymienionych inwestycji gminnych powinny zostać zrealizowane w pierwszej kolejności?

Zarówno wypowiedzi uczestników seminarium, jak i przedstawione powyżej wyniki ankiet potwierdzają konieczność i akceptację społeczną działań rewitalizacyjnych planowanych do realizacji na terenie Fromborka. Rozpoczęty proces konsultacji społecznej zaktywizował też lokalną społeczność, o czym świadczy odzew partnerów społecznych, którzy licznie zgłosili swoje projekty do Lokalnego Programu Rewitalizacji.

8 SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA ORAZ OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

Lokalny Program Rewitalizacji to dokument otwarty, który poddawany będzie systematycznej, okresowej analizie, ocenie i aktualizacji. Ze względu na długi okres planowania, wdrażanie założeń Programu jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych oraz elastyczności w dostosowaniu się do wytycznych w zakresie pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

Bardzo ważnym elementem realizacji oraz aktualizacji Programu jest ciągła komunikacja społeczna. Współpraca pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym, organizacjami pozarządowymi oraz mieszkańcami miasta odbywać się będzie w sposób ciągły podczas różnego rodzaju spotkań, seminariów oraz informacji dostępnych w urzędzie oraz na oficjalnej stronie internetowej Fromborka. Aktualizacja Programu odbywać się będzie w miarę potrzeb, nie rzadziej niż raz na dwa lata. Proces przyjmowania wniosków beneficjentów zewnętrznych o włączenie do Programu będzie miał charakter ciągły lub będzie się odbywał zgodnie z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej Urzędu. W aktualizacji programu za każdym razem uczestniczyć będą lokalni partnerzy społeczno-gospodarczy.

Za realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta odpowiedzialny jest Burmistrz Fromborka. Urząd Miasta i Gminy, jako instytucja wdrażająca, odpowiedzialny będzie za następujące działania dotyczące zadań gminnych:

- ✓ opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne,
- ✓ bezpośrednią realizację działań gminnych przewidzianych w Programie w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania,
- ✓ zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

Za realizację pozostałych działań odpowiedzialne będą poszczególne podmioty wymienione w dokumencie.

W ramach systemu wdrażania i monitorowania Programu planuje się powołanie następujących organów:

Komitet Monitorujący, do którego zadań będzie należało:

- ✓ opiniowanie aktualizacji Programu,
- ✓ przyjmowanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu.

Pełnomocnik ds. rewitalizacji, do którego zadań będzie należało:

- ✓ koordynacja Programu na obszarze miasta,
- ✓ promocja Programu oraz stworzenie systemu informacji o możliwościach i zasadach przystąpienia do Programu,
- ✓ organizacja systemu monitorowania,
- ✓ sporządzanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu,
- ✓ przygotowywanie aktualizacji Programu,
- ✓ współpraca z administracją rządową oraz samorządową w zakresie wykorzystania funduszy strukturalnych do współfinansowania Programu.

Na koniec okresu planowania pełnomocnik ds. rewitalizacji sporządzi raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania w kontekście założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz zrealizowane cele rewitalizacji w oparciu o wskaźniki wymienione w dokumencie. Raport sporządzany będzie na podstawie wymienionych niżej wskaźników monitorowania i umieszczony na stronie internetowej Urzędu oraz dostępny do wglądu w sekretariacie Burmistrza.

9 ZAŁĄCZNIKI

spis tabel

TABELA 1 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W GMINIE MIASTA FROMBORK NA TERENIE MIASTA I GMINY FROMBORK ...	32
TABELA 2 LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCA ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE FROMBORKU.....	42
TABELA 3 LICZBA PRZESTĘPSTW Z PODZIAŁEM NA KATEGORIE NA TERENIE OBSZARU REWITALIZOWANEGO.....	43

TABELA 4 POWIERZCHNIA ORAZ LICZBA LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH.....	68

TABELA 5 LICZBA POSTĘPOWAŃ EGZEKUCYJNYCH W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH.....	68

TABELA 6 LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ.....	68

TABELA 7 POZIOM AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ LUDNOŚCI.....	69

TABELA 8 LICZBA BUDYNKÓW.....	69

TABELA 9 POZIOM PRZESTĘPCZOŚCI.	70

TABELA 10 WSKAŹNIKI KRYZYSOWOŚCI- CZY WYSTĘPUJĄ.....	71

spis rysunków

RYSUNEK 1 ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANEGO TERENU.....	5

RYSUNEK 2 ROZMIESZCZENIE OBSZARÓW.....	6

RYSUNEK 3 POTENCJAŁ ROZWOJOWY GMIN WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO – MAZURSKIEGO (WG DANYCH ZA 2004 ROK).....	31